

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: DEM. . DOBRESCU.
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU <i>Avocat. Fost Magistrat Pro- decanul Baroului de Ilfov</i>	ALEX. CERBAN <i>Profesor la Facultatea de Drept, București</i>	IOSEF G. COHEN <i>Avocat</i>	GR. CONDURATU <i>Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat</i>	N. JAC CONSTANTINESCU <i>Președinte la Curtea de Apel din București</i>
RÉNÉ DEMOGUE <i>Profesor la Facultatea de Drept din Paris</i>	V. DONGOROZ <i>Confer. la Facult. de Drept din Buc. Avocat</i>	CONSTANT IONESCU <i>Avocat, al Statului. Doctor și Laurent în Drept Paris</i>	ALFRED JUVARA <i>Profesor Universitar Avocat</i>	Dr. ȘT. LADY <i>Membru în Consiliul Legislativ</i>
C. SIPSOM <i>Profesor la Facultatea de Drept, București</i>	C. STOEANOVICI <i>Dr. în Drept din Paris Avocat</i>	GR. TRANCU-IAȘI <i>Fost Ministru al Muncii Avocat</i>	P. VASILESCU <i>Profesor Universitar Avocat</i>	AL. VELESCU <i>Dr. în drept din Buc. Avocat</i>
				ALBERT WAHL <i>Profesor la Facultatea de Drept din Paris</i>

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LEVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membru corespondent pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case com., Autorit.	1400 lei
" Avocați	1000 "
" Magistrați	800 "
6 luni prețul de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

În lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artei No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

S U M A R

— *Annuario di Diritto comparato e di Studi legislativi*, de Andrei Rădulescu, Consilier Înalta Curte de Casație.

— *Reflexiuni pe marginea legii asupra conținutului prezentiv* (urmare) de Stelian Ionescu, judecător Trib. Ilfov

Codul administrativ adnotat, de prof. Paul Negulescu și a. (*Recenzie*) de I. V. Gruia, Docent la Universitatea din București.

JURISPRUDENTE:

— Curtea de Casație s. I: *Ion Schmidt cu Antonie Müller* Permis de export. Dacă transmiterea unui astfel de permis constituie o convențiune valabilă.

— Curtea de apel Iași, s. I: *Zalman Avram* (Apel depus la tribunal insuficient umbrat. Înaintarea lui la Curte. Declararea lui de Curte ca inexistent) cu o *Notă* de M. Veiler, avocat.

A apărut:

— **ACȚIUNILE PRIVILEGIATE** în Societățile anonime. Studiu de Drept Comparat, de D. Găleşescu-Pyk, Profesor de Drept Comparat și Maritim la Facultatea din Cernăuți, Avocat.

A apărut:

— **DREPTUL și PROCEDURA de EXECUȚIUNE SILITA ÎN VIGOARE** în BUCOVINA, de Oreste Târnavăanu, Doctor în Drept, judecător, fost consilier juridic pentru Bucovina în Ministerul Justiției. *Prețul 100 lei.*

A apărut:

— **CAMERA DE CONSILIU**, Jurisdicția grațioasă. — Ordonanțele. — Incheierile. — Jurisdicția contencioasă în legislația vechiului regat, a teritoriilor eliberate și Dreptul comparat cu Doctrină și Jurisprudență Română și Străină și un **INDICE** alfabetic pentru înlesnirea cercetărilor de Prof. P. Vasilescu de la Facultatea de Drept din Cernăuți. *Prețul 350 lei.*

Annuario di Diritto comparato e di Studi legislativi

La noi se cunoaște — relativ — puțin din cultura juridică italiană, care a fost și care, mai ales în timpul din urmă, devine tot mai bogată.

Între diversele ei aspecte este și acela al dezvoltării studiilor de *Drept comparat*.

Este știut că, după propunerea guvernului italian, s'a înființat la Roma, sub auspiciile Ligei Națiunilor. *Institutul internațional pentru unificarea Dreptului privat*. Acest Institut — cum se prevede în Statutul lui organic — are de obiect să studieze mijloacele pentru a armoniza și a coordona dreptul privat între diversele state sau grupe de state și să prepare, treptat, treptat, adoptarea, de către diferite state, a unei legislațiuni de drept privat uniform. Scopul lui, deci este, cum s'a spus în Senatul italian, să dea popoarelor legi uniforme, legi de unire, reînoid astfel marea misiune a Romei de a răspândi un drept comun într'un cerc și mai larg decât al Romei vechi.

Independent de aceasta se observă o puternică mișcare în diversele domenii ale Dreptului. Lucrările, revistele se înmulțesc, se îmbunătățesc; se constată năzuința de a le răspândi, de a le face tot mai cunoscute, de a atrage în sfera culturii italiene elemente streine pentru colaborare, o deosebită bunăvoință pentru cei ce se îndreaptă într'acolo, în fine o vădită tendință spre progres tot mai înălțat.

Pentru înfăptuirea acestor gânduri au creat și un *Institut de studii legislative*, care și-a propus să promoveze studiile legislative și îmbunătățirea legislației. În acest scop el urmărește să încurajeze studiile de drept comparat precum și de istorie, de statistică și de economie, aplicate la drept întrucât pot folosi pentru prepararea reformelor legislative. De asemenea caută să studieze în aplicarea lor practică diferitele reforme legislative și legi în general, chiar și streine; totodată să ia măsuri pentru a vulgariza legile, ajutându-le astfel cunoașterea.

Institutul mai urmărește să dea impuls pentru constatarea, adunarea și publicarea obiceiurilor și, când e cazul, să stăruie pentru a le preface în dispozițiuni legislative.

În acelaș timp, are ca scop să coordoneze și să pună în valoare munca acelorora, care se devotează în mod special studiului problemelor de legislație și s'o favorizeze prin procurarea mijloacelor necesare pentru cercetări.

Institutul este format din membri efectivi, al căror număr nu poate trece de 120, membri agregați, corespondenți și „benemeriti“.

În fruntea lui, ca membri efectivi, sunt somitățile juridice ale Italiei. Cităm: *Vittorio Scialoja*, președinte; *Mariano D'Amelio*, prim-președinte al Curții de Casație și prof. *Pietro Bonfante*, vice-pres.; *Del Vecchio*, fost Rector al Universității din Roma; *De Francisci*, Decanul Facultății de Drept din Roma; *Appiani*, procurorul general al Curții de Casație; *Rocco*, Ministrul justiției, *Vivante*, și mulți magistrați dela Casație, sau dela Curțile de Apel, profesori dela diversele universități și mari avocați. Secretar general și un animator al acestei instituții este *Salvatore Galgano*, profesor la Universitatea din Neapoli.

* * *

Una din formele de activitate ale Institutului este și publicarea unui *Anuar de Drept comparat și de studii legislative*.

Primul volum al acestei interesante publicații a apărut în 1927 la Roma și are 794 pagini (1).

El este format din 2 părți: prima destinată, în cea mai mare parte, lucrărilor de doctrină, iar a doua informațiilor privitoare la legislație și la jurisprudență; pe lângă acestea are și un indice foarte bogat.

Prima parte la rândul-i, este formată din 3 secțiuni. Cea dintâi cuprinde studii de drept comparat, cercetări asupra legislației din diverse țări și asupra evoluției în ultimii ani. Aci găsim mai întâi un studiu introductiv al secretarului general asupra Institutului, în care se expun în chip luminos, împrejurările, motivele și năzuințele care au dus la crearea acestui organism. Urmează un studiu foarte interesant al lui *Bonfante: Dreptul roman și reforma codurilor*. Al 3-lea loc îl ocupă un studiu de 40 pagini, remarcabil și prin bogăția și prin adâncimea lui, asupra *modificărilor codului civil german dela 1900 până la 1925*. El este scris de *Ernst Rabel*, profesor la Universitatea din *Berlin*.

Avem apoi 6 studii, mai toate foarte interesante. Nu intră în cadrul acestei recenzii să le analizăm chiar sumar. Totuși le vom enumera spre a da cititorilor o idee despre valoarea acestei publicații. Acestea sunt: *Legislația administrativă a republicii austriace*, (18 pag.) de *Ludvig Adamovici*, docent la Universitatea din *Viena*.

Legislația ungurească după război și în special în câmpul dreptului privat, (29 pag.) de *Elemér Balogh*, profesor la Universitatea din *Kovno*.

Miscarea legislativă din republica Cehoslovacă, pe terenul Dreptului privat în anii 1918—1925 (pagini 9) de *Miroslav Bohacek*, docent la *Praga*.

Lucrările de codificare în Polonia în anul 1925 (pag. 10) de *Xaveri Fierich*, profesor la Universitatea din *Cracovia* și președinte al Comisiunii legislative a republicii polone.

Legislația din 1925 în Estonia (pag. 13) de *Eugenio Maddisson*, directorul afacerilor administrative în Ministerul de interne al Estoniei.

Dreptul în vigoare în Lituania cu specială considerare asupra dreptului privat (pag. 20) de *Elemér Balogh*, profesor la *Kovno*.

Legislația în Bulgaria în 1925 (pag. 5) de *Ganeff Venelin*, fost ministru de justiție.

Secțiunea II destinată studiilor asupra proiectelor de legi, coprinde, în acest volum, 6 lucrări referitoare la proiectul noului cod de comerț italian (174 pagini), lucrări extrem de importante și în special a profesorului *Mossa* de la Universitatea din *Pisa* (2).

Tot în secțiunea II-a se află un studiu foarte util și pentru noi intitulat: *Pentru adunarea uzurilor juridice populare* de *Fulvio Marvi*, profesor la Universitatea din *Parma* și altul: *Revizuirea dreptului obligațiilor în Elveția* de *Karl Wieland*, profesor la *Bâle*.

Secțiunea III este destinată informațiilor bibliografice din domeniul juridic, unei reviste bibliografice, (rasseche bibliographique). Aci se coprind asemenea informații, referitoare la anul 1925 pentru: Italia, Franța, Lituania, Polonia, Elveția, Germania, Ungaria și Austria (31 pag.). Pentru fiecare țară indicațiile sunt aranjate pe diversele materii ale Dreptului și coprinde obicei, titlul cărții ori revistei, autorul, locul apariției și anul. Ele îți dau puțința să apreciezi desvoltarea fiecărui stat, pe acest teren și constituiesc o mare înlesnire pentru cel ce vrea să se îndrumeze în cercetări de Drept comparat.

Partea doua a volumului cuprinde informațiuni legislative și jurisprudențiale, fiecare din acestea formând câte o secțiune. *Informațiile legislative* (rassegne di legislazione) (121 pagini) sunt referitoare mai ales la anul 1925—1926, unele pentru epoca 1919—1924. Cele mai multe sunt aranjate pe materii și arată legislația din Italia, Franța, Germania, Austria, Belgia, Elveția. Partea privitoare la Italia, care indică și metoda de urmat conține toate legile și decretule-legi publicate în *Gazetta Ufficiale* dela 1 Ian. la 30 Iunie 1926, cu excepțiunea dispozițiilor referitoare la buget sau a acelor care au un interes cu totul limitat, de pildă construcția unui pod, etc. Deosebit interes prezintă informațiile pentru Franța, întocmite de profesorul *Joseph Hammel* dela *Strasbourg*, ca și cele pentru Germania și Anglia. În genere în această parte se indică titlul legii, data publicării în organul oficial și, la multe din ele, notițe sumare despre scopul și cuprinsul lor.

Ele formează astfel un tablou succint care înlesnește cunoașterea legislației în diverse țări.

În secțiunea II, (241 pagini) găsim informații prețioase despre principalele chestiuni prezentate înaintea

2) *Lorenzo Mossa*: Incercare critică asupra proiectului noului codice de comerț; *Paul Gieseke*, Prof. la *Rostock*, Proiectul codului de comerț italian; *Mario Breglia*, Prof. la *Bari*. Dispozițiunile generale asupra titlurilor de credit în noul proiect al codului de comerț; *Artur Del Giudice*, Prof. la *Napoli*. Normele penale în proiectul codului de comerț.

Lorenzo Mossa, Recensione su Molitori. Der Entwurf eines neuen italienischen Handelsgesetzbuchs. II Die Gesellschaft mit beschränkter Haftung in Italien.

Giovanni Nicotra, Voti e osservazioni del consiglio superiore dell'Economia nazionale sul progetto del nuovo codice di commercio.

glia, Austria, Belgia, Elveția, Polonia. Sunt reproduse aproape în întregime, hotărârile și mai toate, în special instanțelor supreme din Italia, Franța, Germania, Ancele date de Casația franceză (33 pag.) și de Reichsgericht (100 pag.), sunt însoțite de adnotări.

* * *

Din această publicație a apărut, acum câteva luni și *vol. II și III reunite* (3). Acestea se prezintă în condițiuni și mai bune. Lucrarea are 1143 pagini și conține multe îmbunătățiri. S'a păstrat împărțirea în 2 părți, care nisă au fost mărite. De astă dată s'a adăogat o parte referitoare la alt punct din programul Institutului, anume studii asupra *isvoarelor dreptului strein*. De asemenea s'a introdus o secțiune destinată recenziunilor diferitelor lucrări. S'a adăogat apoi studii asupra dreptului internațional privat și un fel de rezumat de jurisprudență privitoare la această ramură a Dreptului. S'a schimbat întrucâtva și aranjarea secțiilor iar indexul s'a îmbogățit și mai mult.

Voiu schița și aci coprintul, enumerând diversele studii.

Partea I este împărțită tot în 3 secțiuni. *Prima* e destinată *studiilor de doctrină* asupra legislației în vigoare și asupra isvoarelor legislației streine. Ea începe cu un studiu (21 pag.) asupra *schimbărilor codului civil german, dela 1900 la 1925*, studiu care e o continuare a celui publicat în vol. I, scris tot de *Rabel*, profesor la Berlin. Aci s'a ocupat de dreptul obligațiilor și anume de contractele speciale iar în urmă de drepturile reale. Al doilea studiu (12 pag.) intitulat: *Desvoltarea dreptului privat austriac în timpul după războiu*, este scris de *Robert Bartsch*, profesor la Univ. din Viena.

Urmează un studiu (30 pag.) asupra *dreptului constituțional al statului german*, scris de *Carol Bilsinger*, profesor la Halle, care a expus trăsăturile esențiale ale noii organizații a Germaniei, vorbind despre natura și nașterea noii constituții, pe care o analizează și arătând isvoarele și literatura respectivă.

Alți studii (11 pag.) scris de *Von Egyed*, prof. univ. la Budapesta, tratează despre: *Constituția Ungariei după războiul mondial*, studiu care prezintă mult interes pentru noi.

După acestea avem 2 studii consacrate *isvoarelor de drept strein*. Cel dintâi (14 pag.) rezervat României este intitulat: *isvoarele dreptului civil și comercial român* și a fost scris de mine; despre el s'a făcut o recenzie mai amănunțită în această revistă.

Al doilea (5 pag.) cu titlul: *isvoarele dreptului bulgar* e scris de *Venelin Ganef*, acelaș autor care colaborează la primul volum și care semnează acum profesor la univ. din Sofia.

Secțiunea II cuprinde cercetări asupra reformelor legislative. Aci aflăm un studiu asupra *reformei dreptului comercial în jurisprudența germană*, scris de profesorul *Mossa de la Pisa*, care studiase proiectul italian în primul volum. În acest studiu se arată cum a fost privită și cercetată de știința germană reforma propusă în Italia.

Tot aci se expune (45 pag.) de către *Em. Bettî*, prof. la Milano, o serie de *Observațiuni asupra proiectului codului de procedură italian*. Asupra acestui proiect mai sunt 2 studii: unul (14 pag.) de *H. Frische*, profesor de procedură civilă la Zurich și altul (12 pag.) de *Vaclav Hora*, profesor la Praga.

Urmează un studiu (14 pag.) cu titlul: *Desvoltarea și aspecte caracteristice ale procedurii ungurești*, scris de *Geza de Magyary*, un cunoscut învățat maghiar. Studiul e compus din 3 părți: *a)* desvoltarea, *b)* organizarea judecătorească în care se vorbește despre organele judecătorești ordinare, cele speciale, tribunalele de conflicte și despre avocați, *c)* procedura propriu zisă, în care parte se vorbește despre principiile generale, orăritate, conducerea procesului de către judecător, desfășurarea procesului și mijloacele de executare.

Avem apoi un studiu de *X. Fierich*, profesor la universitatea din Cracovia asupra *proiectului de procedură în Polonia*.

Ultima parte a acestei secțiuni o formează un studiu (20 pag.) nu care e un element nou al Anuarului, studiu intitulat: *Procedura înaintea tribunalelor arbitrale mixte instituite în baza tratatelor de pace*. El e întocmit de *Ovid. Ciancarini*, consilier de Curte de Apel. După o scurtă introducere, autorul se ocupă de competența acestor instanțe, de mijloacele de executare, de economie, lipsă de nulități, mersul procesului, proceduri incidentale, hotăriri, revizuire, rectificare, măsuri conservatoare. Studiul oferă elemente interesante atât pentru a cunoaște procedura înaintea acestor instanțe cât și pentru procedurile interne.

Secția III am spus că e o inovațiune în acest volum. Intitulată: *recenzii și notițe*, ea cuprinde (36 pag.) notițe despre instituții ca Academia internațională de drept comparat dela Haga sau dări de seamă despre rapoarte depuse la Liga Națiunilor sau despre diferite cărți și reviste din Germania, Italia, Anglia, Elveția, Franța, Argentina, Belgia, Grecia.

Partea a II-a a lucrării (710 pagini) mult mai mare de cât prima, este formată din 3 secțiuni. *Cea dintâi* cuprinde revista legilor din Italia, Austria, Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, Estonia, Franța, Anglia, Lituania, Spania, Elveția, Germania și Ungaria. Mai toate arată legile din 1926. Modul de întocmire al acestei secțiuni devine tot mai uniform și reprezintă un progres față de primul volum.

Secția II „rassegna di giurisprudenza“ (340 pagini), conține numeroase hotăriri din 1926 ale instanței supreme din: Italia, Austria, Belgia, Franța, Anglia, Polonia, Elveția, Germania și Ungaria.

Și aci este un vădit progres. Pentru fiecare țară aranjarea hotăririlor pe materii este făcută și mai sistematic. Astfel jurisprudența italiană este așezată în ordinea următoare: drept internațional privat, dreptul persoanelor și al familiei, dreptul obligațiilor, dreptul comercial, proprietatea intelectuală și industrială. Mai toate hotăririle sunt însoțite de note, dintre care multe sunt adevărate studii.

La sfârșitul acestei *secțiuni jurisprudențiale*, se publică un „*massimario*“, un fel de rezumat de jurisprudență de drept internațional privat din: Italia, Franța și Elveția din 1926. Aci nu se publică hotăririle, ci numai regula stabilită prin hotărire „*massima*“ sumarul, care se pune la noi în fruntea hotăririi când se publică, un fel de regeste, cu o expresie din lumea publicațiilor de documente istorice. Se urmărește astfel ca, afară de partea în care se publică și se adnotează hotăririle cele mai importante, să se publice pentru fiecare an o listă completă a acestor reguli, maxime, scoase din deciziunile pronunțate, în materia dreptului internațional privat, de către Curțile supreme din diverse țări.

Secțiunea III coprinde revista de bibliografie, pe anul 1926, pentru 12 țări, iar pentru unele și pe 1927 sau 1925. E de relevat că Bulgaria și Ungaria, nu lipsesc deși mai ales cea dintâi n'a avut de notat decât 4 lucrări și 2 reviste. Foarte bogate sunt părțile referitoare la Italia, Franța și Germania. Bibliografia italiană pe 1926 și 1927 ocupă 23 pagini și e împărțită în 15 grupe; în ea sunt enumerate sute de lucrări; cea germană coprinde 22 pag. pe 1926 iar cea franceză 12 pagini pe acelaș an.

Indexul, — cum am spus — este foarte bogat. Avem mai întâi un index alfabetic italian, care e format dintr'un index general, apoi câte unul: francez, englez, spaniol, german. Există un index al numelor de persoane și de localități.

După acestea urmează index special pentru revista de jurisprudențe. Nu s'au mulțumit cu unul pentru toate țările ale căror jurisprudențe sunt publicate, ci au făcut aproape pentru toate câte 4 forme de index: alfabetic, cronologic al hotărârilor, al numelor părților și al dispozițiilor aplicate.

* * *

Din cele expuse sper că se poate convinge oricine de condițiile strălucite, în care se desfășoară această operă.

Am expus, mai pe larg, conținutul, evitând formulele vagi cari se întrebunțează deseori, tocmai spre a dovedi însemnătatea acestei lucrări.

Studiile și tot materialul publicat sunt de o utilitate necontestată; pentru noi prezintă un interes special cele referitoare la dreptul vecinilor. În legătură cu acesta se pot face diverse observațiuni și comparații, care nu sunt în defavoarea noastră.

De pildă în studiul, destul de bine scris, despre *isvoarele dreptului bulgar*, se recunoaște, ceia ce și la noi se știa de unii, că în legislația bulgară s'au luat părți și din dreptul român și anume art. 695—888 din codul nostru de comerț, precum și art. 10—20, 963—964 din acelaș cod. S'ar putea face cercetări mai întinse în această privință și desigur s'ar afla o influență și mai mare asupra dreptului bulgar, atât pentru prezent cât și pentru trecut.

Ungurii au în vol. I un studiu și o parte în informațiile bibliografice iar în vol. II și III 2 studii, o parte în informațiile legislative, alta în cele jurisprudențiale și alta în bibliografie. Cu multă hărnicie caută să-și pună în valoare față de lumea științifică internațională tot ceia ce au ca *Drept*.

Fără de a fi acuzați de pornire contra lor, ceia ce e bine să nu existe între popoare și ceia ce n'are ce căută în lucrările de știință, trebuie — tocmai în interesul obiectivității — să semnalăm, în treacăt câteva exagerări.

În studiul din vol. I despre legislația ungurească după războiu, în special de drept privat, scris de *Elemér Balogh*, profesor la Universitatea din Kaunas (Kovno în Lituania), o distinsă personalitate maghiară, cunoscută în cercurile internaționale, se fac unele afirmări, care nu sunt în totul exacte și care apar tendențioase și tendențioase.

Astfel, primul capitol al acestui studiu începe cu vorbele: „*Națiunea ungară a fost totdeauna creatoare de Drept. A început această activitate cu întemeierea statului ungar și de atunci o continuă neîntrerupt, cel puțin pe cale de tendință, deși adesea a fost apăsată sau împiedicată de neajunsurile soartei*”.

Dreptul fiind un produs social, este prea cunoscut azi ca orice grup social, orice națiune creiază și dezvoltă norme de Drept. Această însușire nu aparține deci numai unei ori unor națiuni.

mai departe: „*Ideea de drept și de dreptate a fost totdeauna o stâncă puternică a simțului sau politic și a fost, în acelaș timp, mijlocul prin care în mod repetat, reuși să recucerească puterea și integritatea*”.

Atitudinea față de naționalități este dovada cea mai evidentă, cum s'a înțeles și s'a aplicat în Ungaria ideea de drept și dreptate.

În altă parte: „*Dar dacă am vrea să măsurăm națiunile din punct de vedere al fînței Dreptului născut de la începuturile populațiunii și crescut cu ea în aceeași măsură, nici un stat, afară de cel roman și cel englez, n'ar putea lăuda un drept atât de național și atât de perfect în unitatea lui, ca dreptul unguresc anterior anului 1848*”.

Pentru a-și întări afirmația despre importanța dreptului maghiar invoacă și o mențiune din Leibnitz, care de altă parte vorbește numai de ceia ce cunoștea și care menționează și alte neamuri.

Cine cunoaște cât de puțin din dreptul maghiar, cine știe—azi adevărații oameni de știință nu mai discută—că poporul maghiar n'a găsit pustii pământurile, pe care s'a așezat și că el n'a trait izolat de celelalte neamuri, cine mai știe că chiar în dreptul cutumiar maghiar sunt părți ale altor popoare și cine face comparații cu dreptul acestora, desigur că nu poate subscrie la afirmarea învațatului maghiar, care dintr'un frumos avânt pentru neamul său, a exagerat.

Vorbind altundeva de *Bula de aur*, dată de regele Andrei II la anul 1222 spune că ea poate fi comparată cu *Magna Charta* a Englezilor, deși între ele sunt diferențe însemnate. Intrucat cea ungurească nu apără numai drepturile nobililor, ci întărește și puterea regală ca să se poată opune aristocrației funciare și să apere interesele publice găsește că „*în acest sens am putea pune Bula de aur mai presus de Magna Charta*” (4).

Aproape aceeași stare de spirit se observă și în alte studii.

Astfel în studiul lui *Von Egeyol* se regretă aprecierea asupra dreptului și Constituției maghiare.

Deasemenea *Geza de Magyary* spune despre organizarea judecătorească a Ungariei și despre procedura sa civilă că „*aparțin instituțiilor juridice celor mai înaintate din lumea întreagă*” (5).

Am crezut că nu este de prisos să luăm cunoștință de asemenea afirmațiuni.

* * *

O judecată dreaptă asupra lucrării de care m'am ocupat nu poate decât să-i recunoască marea valoare științifică. Diferențele ei părți sunt întocmite, cum am arătat, de personalități de mână întâia din lumea juridică a atâtor țări. Potrivit scopului înalt al Institutului s'a pus în evidență părțile caracteristice din diverse legislații, urmărindu-se cu toată competența, aplicarea unei metode riguroase. Mai toate studiile, deși scrise într'o formă succintă, cât îngăduia cadrul publicației, sunt foarte bogate ca date, apropieri, observații și reprezintă importante contribuții pentru progresul Dreptului comparat.

4) In questo senso possiamo porre la Bolla d'ora al disopra della Magna Charta, vol. I p. 83 nota 1).

5) Vol. II, III, p. 199.

Cât privesc revistele de legislație, bibliografie, jurisprudență precum și recenziile, e destul să le răsfaiască cineva spre a vedea munca grea pentru adunare și sistematizare cu atâta metodă și utilitatea lor pentru știință.

Aranjarea materiei, indexurile elaborate cu meticulozitate, supravegherea tipăririi, care s'a făcut în condițiuni ireproșabile, toate acestea dovedesc o muncă uriașă și pricepută, care poate fi înfățișată ca model.

Anuarul va fi de un neprețuit folos pentru toți cei care au legături cu știința Dreptului. Este de așteptat că va da un nou impuls cercetărilor de Drept comparat, cercetări menite să apropie pe juriști, să îndrumeze pe legislatori să deschiză orizonturi noi și să contribuie la apropierea dintre popoare. Această publicație va ocupa poate primul loc — în tot cazul — unul din cele mai alese în rândul publicațiilor de acest fel.

Un singur defect are pentru noi și o spunem cu mult regret: din cauza schimbului este prea scump: vol. I, 150 lire; vol. II și III 250 lire. În interesul răspândirii ei și în interesul apropierii noastre de cultură juridică italiană, trebuie găsit mijlocul de a o face mai accesibilă bugetului intelectualilor.

Cu toate acestea este o datorie ca și fara noastră să și aducă contribuția și în volumele următoare și tot odată s'o facem cât mai cunoscută.

ANDREI RĂDULESCU,

Consilier la Inalta Curte de Casație,
Membru al Academiei Române

REFLEXIUNI PE MARGINEA LEGII ASUPRA CONCORDATULUI PREVENTIV

(Urmare *)

Observațiuni de detaliu

Dar, în afară de aceste observațiuni de principiu, mai avem de făcut, cu privire la faza de admitere în principiu, și următoarele observațiuni de detaliu:

a) În practică s'au ivit numeroase cazuri când, desfășându-se societatea, asociatul în nume colectiv sau comanditatul, care a luat asupra sa întreg fondul de comerț, nu exercită *singur* de trei ani acel comerț; de asemenea un vechiu comerciant și-a luat între timp un asociat la acelaș fond de comerț fără ca, la data introducerii cererii de concordat, societatea să fi avut ea însăși o existență de trei ani, astfel cum prevede art. 1 din legea asupra concordatului preventiv.

Și, atunci, problema care s'a pus a fost aceea de a se ști dacă, față cu principiul personalității juridice a societăților comerciale (v. art. 7 comb. cu art. 78 al. final din codul de comerț), fie fostul asociat în primul caz, sau societatea, în cel de al doilea, întrunesc condițiunea de a fi exercitat *proprio no-*

mine comerțul efectiv timp de 3 ani și se pot deci prezenta la concordat preventiv.

Evident, principal, soluțiunea nu poate fi decât negativă; calitatea de asociat cu răspundere nemărginită într-o societate de persoane nu conferă numai prin ea însăși asociatului calitatea de comerciant în sensul art. 7 c. com. (v. studiul nostru: dacă asociații cu răspundere nemărginită sunt *hoc ipso* comercianți în: *Studii de drept comercial*, p. 67 și urm.) și deci, în speță, nu se poate cumula calitatea de asociat cu aceea de comerciant efectiv pentru a se calcula timpul de 3 ani de existență comercială prevăzută de art. 1 din legea asupra concordatului preventiv.

Echitabil, însă, este logic ca acești comercianți sau societăți să se bucure și ele de beneficiul acestei instituțiuni care, în fapt, le-a și fost acordat *ocolindu-se problema*; fără îndoială însă că, juridicește vorbind, este necesară o dispozițiune expresă în acest sens.

b) Concordatul preventiv fiind considerat ca un beneficiu acordat debitorului, în legislațiunea noastră se admite că acesta poate oricând să și retragă cererea fără nici-o sancțiune, cu toate că, între timp, a beneficiat de efectele suspensive prevăzute de art. 14 și 40.

În legislațiunea germană, conform § 24 din *Gesetz über den Vergleich zur Abwendung des Konkurses* din 5 Iulie 1927, cererea de concordat preventiv făcută de un comerciant „se consideră ca cerere pentru deschiderea procedurii de faliment care nu poate fi retrasă”; de unde rezultă că, neputându-se retrage cererea de concordat, tribunalul comercial german, nu poate decât sau să admită sau să respingă cererea de concordat; iar, în acest din urmă caz, el este dator să decidă (*entscheiden*) asupra deschiderii procedurii de faliment, întocmai ca și în legislațiunea română, iar nu să declare neapărat pe debitor în stare de faliment, cum din eroare s'a susținut cu ocazia elaborării legii noastre asupra concordatului preventiv.

Iată textul § 24 german: *Wird die Eröffnung des Vergleichsverfahrens abgelehnt, so ist zugleich über die Eröffnung des Konkursverfahrens zu entscheiden. Für diese Entscheidung gilt der Antrag auf Eröffnung des Vergleichsverfahrens als Antrag auf Eröffnung des Konkursverfahrens, der nicht zurückgenommen werden kann*“.

Iar W. Kiesow, în comentariul său: *Wergleichsordnung*, ed. II. p. 251, No. II susține următoarele: „Prin cuvintele, „va decide asupra deschiderii procedurii de faliment...”, nu se va înțelege pur și simplu deschiderea falimentului, ci examinarea dacă, după dispozițiunile dreptului falimentar, această procedură trebuie să fie deschisă. De aceea este posibil ca după refuzarea deschiderii procedurii de concordat să fie refuzată și deschiderea procedurii de faliment, de ex. pentru lipsă de activ sau — ceia ce

*) Vezi „Curierul Judiciar” No. 3 și 4 din 19 și 26 Ianuarie 1930.

este de asemenea posibil — din cauză că debitorul s'a împăcat cu creditorii săi (se știe că în Germania nu există declararea falimentului *din oficiu*) în mod extrajudiciar și acum a devenit iarăși solvabil.

După același autor cuvântul „*zugleich*” din §. 24 nu poate avea altă semnificație de cât aceea a adverbului, „deodată” în sensul că prin aceeași sentință se va statua atât asupra refuzului cererii de concordat cât și asupra declarării în stare de faliment.

Prin urmare, cu acest corectiv: cererea de concordat să valoreze ca cerere de declarare în stare de faliment în caz de respingerea concordatului, care nu poate fi retrasă, fără ca totuși instanța să fie neapărat obligată să declare pe comerciant în stare de faliment, astfel cum prevede textual art. 664 al. final din proiectul d'Amelio pentru un nou cod de comerț italian, — socotim că oricare comerciant se va gândi serios dacă și în ce condițiuni să facă oferta de concordat și această dispozițiune va constitui un nou mijloc pentru *moralizarea* aplicării legii asupra concordatului preventiv.

c). Tot în legătură cu această fază preliminară a procedurii de concordat preventiv este de observat că art. 57 prevede următoarele: „Acel care a obținut un moratoriu poate cere un concordat preventiv în condițiunile legii de față”. Iar în ce privește *elaborarea legislativă* a acestui text este demn de reliefat că în textul primitiv (art. 58), astfel cum a fost propus de guvern, se prevedea următoarele: „Acel care a obținut un moratoriu *ante-falimentar*, poate cere etc”. (v. Monit. Oficial 1929, desbateri Senat, No. 65 p. 2239); iar din desbaterile Senatului, consemnate în Monit. Oficial No. 66/929, p. 2279, se constată că acest text a fost votat fără discuțiune și totuși în textul definitiv votat de Senat art. 57 a eșit amputat de cuvântul „*ante-falimentar*”.

Pe de altă parte, învederând distincțiunea dintre moratoriul *ante* și *post-falimentar*, astfel cum a fost reglementat de art. 834 și 842 c. com., d-l deputat av. I. Vasilescu-Nottara susține, în raportul său scris către Cameră, că „aceia ce au obținut și au în curs un moratoriu *ante* sau *post-falimentar* vor putea cere un concordat preventiv”; iar în susținerea orală a raportului său d-l Raportor subliniază în Cameră, fără a fi de nimeni contestat, că: „Am admis și pentru moratoriul *ante-falimentar* și pentru moratoriul *post-falimentar*, care nu este de cât o suspendare a stării de faliment, acest privilegiu pentru că este o cale de tranzițiune pentru ca toți acești comercianți, înainte de expirarea termenului să poată face cererea de concordat (pas. citat după stenogramă a Camerei de Paul Demetrescu și Marco Barasch: Legea asupra concordatului preventiv, p. 143 nota 1). Iar ca rezultat al acestui procedeu legislativ al legii s'au și înregistrat la Trib. Ilfov câteva cereri de concordat preventiv de faliment al unor debitori în moratoriu *post falimentar*, cari nu au fost însă soluționate *in terminis* pe această chestiune.

Or, cu toată autoritate interpretativă ce poate decurge din raportul unei legi și desbaterile sale parlamentare, noi socotim că în speță convingerea *subiectivă* a unora dintre autorii legii nu-i pot schimba acesteia sensul său *obiectiv*.

Fără îndoială art. 57 este o bună dispozițiune *tranzitorie* pentru rezolvarea moratoriilor *ante-falimentare* în curs; dar nu tot același lucru se poate spune și despre moratoriile *post-falimentare*. Căci, în adevăr, un debitor în moratoriu *post-falimentar* nu este, după cum au susținut și în lucrarea noastră: *Legea asupra concordatului preventiv*, p. 156, mai puțin un comerciant *declarat* deja în stare de faliment.

Concordatul preventiv, prin definiție chiar, este destinat, după cum prevede art. 1, să „*evite* declararea comerciantului în stare de faliment”. Deunde rezultă că un comerciant declarat deja în stare de faliment nu mai are ce preveni prin concordatul preventiv; ar fi să se meargă în răspărul spiritului acestei instituțiuni dacă s'ar da o altă interpretare.

Pe de altă parte, este constant că moratoriul *post-falimentar* este doar o cauză „*suspensivă*” de faliment, iar nu *extinctivă*, ceiace rezultă nu numai din titulatura Cărții a III Titlul VI din codul de comerț, dar și din chiar termenii art. 841 c. com. care prevede că, în caz de revocarea moratoriului, tribunalul va prescrie măsurile necesare pentru *continuarea* procedurii falimentului”. În afară de aceste, mergând *ad absurdum* și admitând ipotetic soluțiunea raportorului legii, ce va face tribunalul în caz de respingerea cererii de concordat preventiv: va proceda, conform art. 6 sau 36 din legea asupra concordatului preventiv, la o nouă verificare a condițiunilor pentru declararea comerciantului în stare de faliment, adică la o nouă declarare, sau va proceda conform art. 841 c. com. prescriind doar măsurile necesare pentru *continuarea* procedurii falimentului, ipoteză prevăzută numai pentru cazul de revocarea moratoriului?

Este, de sigur, în concepțiunea raportorului legii, o situațiune inextricabilă care ridică susținerilor sale autoritatea necesară derivând din izvoarele legislative de interpretare a legilor.

Falimentul, odată declarat, nu mai poate fi prevenit pe baza legii din 10 Iulie 1929; ar fi într'adevăr un non sens.

d) De asemenea credem că ar fi util ca viitorul legiuitor să reglementeze și situațiunea comerciantului de bună credință *retias* din comerț care, putând fi, conform art. 707 c. com., declarat în stare de faliment, are și el tot interesul să evite falimentul dăunător atât lui cât și intereselor generale ale creditorilor.

B. — Faza de realizare a concordatului preventiv

Această fază se caracterizează, în liniile sale generale: prin supravegherea activității comerciantului de către judecătorul delegat și restrângerea capaci-

tății juridice a debitorului concordatar; prin procedura de verificare a creanțelor și sistemul de formare a deciziunii majorității legale a creditorilor cu privire la admiterea sau respingerea cererii de concordat preventiv; și prin hotărârea de omologare care, în caz de admitere, are puterea de titlu executor în privința creanțelor verificate.

Ne vom referi deci, în mod sumar, la fiecare din aceste chestiuni cardinale spre a desprinde lipsurile legii din 10 Iulie 1929.

1. — În ce privește prima chestiune este de observat că figura juridică a judecătorului delegat nu este similară cu aceea a judecătorului sindic.

El inventariază activul și pasivul comerciantului în scopul de a-și exercita îndatorirea sa legală de supraveghere și control asupra activității comerciantului, astfel cum foarte bine prevăd art. 11—15 din zisa lege, dar el nu este depozitarul averii întocmai ca judecătorul sindic și nici nu are ca acesta disponibilitatea activă și pasivă și reprezentanța judiciară a patrimoniului comerciantului în concordat.

De la data admerii în principiu, de când intră în funcțiune rolul judecătorului delegat și până la rămânerea definitivă a omologării, comerciantul „continuă” comerțul său conservând întreaga sa capacitate activă și pasivă cu restricțiunea numai de a se conforma dispozițiilor luate de judecătorul delegat în ce privește actele curente de administrațiunea negoșului, sau de a-i da cuvenita autorizațiune prealabilă pentru actele importante prevăzute de art. 13 cari exced limita normală a exercițiului aceluși comerț (v. în acest sens și sent. nr. 1626 din 16 Octomarie 1929 a Trib. Ilfov S. I, com., nepublicată). Iar în contra refuzului judecătorului delegat de a-i da autorizațiunea cerută, sau împotriva opunerilor sale nejustificate, debitorul poate face apel în contra încheerii acestui magistrat la compectul Tribunalului conform art. 12.

Prin urmare, obiecțiunea adusă că judecătorul delegat nu ar avea priceperea afacerilor comerciale și că deci ar fi necesară numirea unui curator, precum și teama că în acest interval comerciantul ar putea înstrăina fraudulos activul, sunt critici neîntemeiate: pentru că judecătorul delegat nu *lichidează* cum este cazul judecătorului sindic, și pentru că, admițând modificările propuse de noi cu privire la faza de admitere în principiu, este o prezumțiune serioasă că persoana căreia i s'a admis în principiu cererea de concordat și s'a supus rigorilor acestei proceduri este un comerciant demn de beneficiul legii și că nu are deci nici un interes ca să-și periclitizeze buna sa credință supravegheată și de judecătorul delegat care a inventariat de îndată averea, a vizat și controlat registrele, și se servește și de experți pentru stabilirea adevăratei situațiuni economice și morale a concordatului.

Socotim însă că, întocmai ca și în legislațiunea germană, ar fi util să se introducă în lege dispo-

zițiunea ca la admiterea în principiu tribunalul să aibă *facultatea*, după importanța comerțului, să numească pe lângă judecătorul delegat și o comisiuna restrânsă de creditori cari să supravegheze și să controleze, sub direcțiunea celui dintâi, întreaga activitate economică a comerciantului.

2. — În ce privește verificarea creanțelor și exprimarea votului de către creditori în adunare, aceste două operațiuni sunt intim legate între ele întrucât de verificarea pasivului votant depinde formarea majorității legale; iar pe deasupra, creanțele odată verificate, actul de concordat omologat constituie titlu executor pentru creditorii verificați, indiferent dacă au fost prezenți sau absenți în adunarea creditorilor (art. 42).

Or, față cu aceste două consecințe atât de importante: determinarea votului și caracterul de titlu executor al hotărârei de omologare, verificarea creanțelor trebuie să se facă cu o deosebită prudență atât în interesul creditorilor cât și al debitorului.

Este adevărat, legea *nu interzice*, prin art. 17, facerea probelor comerciale în privința dovedirii creanțelor, dar *spiritul* ei se opune la admitere de probatorii conform dreptului comun, cea ce ar prelunge efectele suspensive ale cererii de concordat.

Pe de altă parte, cu toate că registrele comerciantului fac dovadă, potrivit art. 50 și 52 c. com., în contra sa chiar dacă sunt neregulat ținute — și nu întotdeauna neregularitatea poate fi un obstacol la admiterea principală a concordatului (v. în lucrarea noastră: *Legea asupra concordatului preventiv*, p. 70, Nr. 26, distincțiunea între *libri jure confecti* și *libri mercantiliter refecti*) — totuși puterea probantă a acestor registre poate fi pusă la îndoială și contestată.

De aceea, fiindcă în practică s'a dovedit că cei mai mulți creditori se bazează pe simpla recunoaștere a debitorului, să se prevadă în lege obligațiunea pentru cei dintâi de a-și produce, întocmai ca și la faliment, titlurile de creanță spre verificare pentru a putea pe deoparte să-și exprime votul iar pe de altă să beneficieze de caracterul executoriu al hotărârii de omologare, în caz de lipsă de dovadă compectă urmând a-și valorifica creanțele pe calea ordinară în limita cotei concordatate, dacă concordatul a fost admis. Iar în acest mod, pe lângă faptul că se asigură o bază sinceră hotărârii de omologare, dar se determină și creditorii de a eși din sistemul condamnabil al abținerilor hotărându-i să se pronunțe într'un fel sau într'altul, sau în orice caz să se verifice.

În ce privește votul credem că acesta este suficient și judicios îngrădit de lege. Sunt de făcut însă următoarele două observațiuni:

În practică s'au prezentat cazuri când o societate de persoane a fost verificată și chemată să voteze la concordatul personal al unui asociat al său cu răspundere nemărginită și *vice versa*. Or, cum în

această situațiune nu se poate spune că societatea este rudă cu asociatul, și întrucât între acești doi subiecți de drept există totuși o intimă legătură, suntem de părere că aceiași restricțiune de primire la vot să se impună și în asemenea cazuri, evident inaplicabilă asociațiilor cu răspundere limitată.

Iar în al doilea rând este de remarcat că legea noastră asupra concordatului preventiv, spre deosebire de cea germană și italiană, nu permite sistemul adeziunilor la admiterea concordatului. Conform art. 16 și urm. din această lege votul nu se poate exprima de cât personal sau prin mandatar în adunarea creditorilor.

În practică s'au ivit însă numeroase cazuri de asemenea adeziuni *utile* venite în special de la creditorii din străinătate, întrucât mai toate legislațiunile străine admit acest sistem.

De aceia noi opinăm, atât în interesul general al creditorilor cât și al debitorului, ca sistemul de votare în adunare să fie complectat cu acela al primirii adeziunilor posterioare, într'un timp limitat, luându-se asigurări în ce privește existența creanței și autenticitatea lor.

În această privință preferăm sistemul german care prin § 65 admite adeziuni scrise sosite mai înainte de a se fi *închis* votarea; iar prin § 66 prevede că dacă $\frac{3}{4}$ din creditorii prezenți sunt de acord pentru a se da un termen care să nu treacă de 2 săptămâni, adunarea să fie amânată dacă se poate spera că în acest răstimp concordatul se va putea încheia venind adeziunile sau prezentându-se creditorii absenți în noua adunare. Și cu această ameliorare, existentă în aproape toate legile asupra concordatului preventiv, socotim că sistemul de votare ce se va institui va fi complect.

Dar, tot în legătură cu această chestiune, ne permitem a crede că dispozițiunile art. 27—32 trebuiesc modificate în sensul de a nu se mai judeca deosebit, pe de o parte apelurile făcute în contra hotărârilor pronunțate de judecătorul delegat prin procesul verbal, cu privire la contestarea creanțelor, iar pe de alta opozițiunile la admiterea concordatului ce se judecă în instanță de omologare.

Ambele aceste proceduri, atât pentru economie de timp, cât și pentru motivul că în fapt s'a dovedit că nu există nici o dificultate ca apelul la contestațiuni și opozițiunile să meargă împreună, mai ales că motivele de contestațiune sunt în fapt adeseori și motive de opozițiune, credem că trebuiesc unificate în sensul de a se judeca toate în instanța de omologare, această instanță având astfel o cunoștință complectă asupra situațiunii patrimoniale și morale a debitorului. Iar odată unificate din punct de vedere procedural, termenele de formularea acestor două căi trebuiesc prescurtate, reducându-se la maximum 5 zile, întru cât cele de 10 și 15 zile prevăzute de art. 27 și 28 s'au dovedit prea lungi și deci dăunătoare.

3. — Rolul instanței de omologare este însă covârșitor. Dacă, în adevăr, instanța de admitere în principiu constituie doar *poarta de intrare* — expresiunea este a lui *Bonelli*, *Del fallimento*, III, No. 869 — la beneficiul concordatului, pe care nu trebuie să fie permis a pătrunde decât acei comercianți cari inspiră tribunalului încrederea că pot încheia un concordat preventiv serios, instanța de omologare, având să judece după votul creditorilor și verificarea materială și morală a întregii gestiuni economice a comerciantului într'un timp apreciabil, de minimum trei ani (arg. art. 1), este în măsură să aprecieze definitiv cine „merită“ (art. 33) sau nu beneficiul legii.

Or, în această apreciere, tribunalul nu este ținut a face numai un examen formal al condițiunilor legale: verificarea condițiunilor prevăzute de art. 1, 2 și 3 — pe cari instanța de omologare le poate reexamina cu rezerva de a nu fi fost judecate în drept în instanța de admitere în principiu când se opune autoritatea lucrului judecat — ci, din potrivă, această instanță este datoare să cerceteze, atât în fapt cât și în drept, dacă comerciantul „merită“ beneficiul concordatului; în alți termeni, admițând că registrele sunt regulat ținute, că votul majorității legale este afirmativ, etc., tribunalul este ținut să mai examineze dacă prin *conduita sa comercială* solicitantul nu s'a făcut vinovat de vreun dol sau culpă în administrarea comerțului, precum și dacă, raportând cota la posibilitățile de plată ale patrimoniului său, comerciantul nu a făcut o ofertă *nelegitimă*, adică inferioară acestei capacități de plată, când acesta nu mai *merită* beneficiul legii de oarece printr'o asemenea cerere tinde să frustreze interesele creditorilor săi.

Ceva mai mult; în practică s'au văzut cereri de concordat în cari activul era disproporționat mai mare de cât pasivul și totuși oferta de concordat era sub paritate și fără dobândă pe termen de trei ani!

Asemenea cereri pe lângă faptul că nu trebuiesc lăsate să treacă la admiterea în principiu, dar la omologare — de altfel ca și la admiterea în principiu — tribunalul poate să rețină ofertele de concordat sub 100% ca o confesiune de încetare de plăți (v. în acest sens *Bonelli*, III No. 867) și respingând cererile, să declare neapărat pe comercianți în stare de faliment, afară bineînțeles de cazul când elementele constitutive ale falimentului nu s'ar putea justifica.

Acesta este spiritul legii; art. 1 vorbește despre comerciantul de bună credință care se află în situațiunea de a „evita declararea sa în stare de faliment“, iar nu și de comerciantul care, nu are ce evita, sau comerciantul care, încercând să evite falimentul, poate să frustreze pe creditorii oferind cote și modalități de plată nelegitime, „Cu toate că legea a fixat — scrie *Bonelli*, III, Nr. 917, p. 535 — un minimum în ce privește cota admisibilă pentru obținerea concordatului preventiv,

aceasta nu implică faptul că tribunalul trebuie să se mulțumească cu acest *minimum*, chiar dacă a fost acceptat de creditorii, dacă din starea patrimonială și din așteptările naturale de dezvoltare sa succesivă rezultă că patrimoniul poate da mai mult. Totuși, pentru a evita orice discuțiune, deși nu este necesară, întrucât orice cerere în justiție trebuie să fie legitimă și serioasă, credem că, față cu inesperienza noastră juridică în materie, ar fi util ca art. 33 (ca și art. 7) să fie complectat în sensul ca tribunalul să fie dator să examineze și legitimitatea atâtea cererilor de concordat în sine, cât și a condițiilor oferite.

Pe de altă parte se reclamă insistent ca administrațiunea comerțului unui comerciant în concordat să fie în mod obligator supravegheată și controlată de o comisiune a creditorilor. Or, în starea actuală a legii concordatului preventiv, nimic nu se opune ca majoritatea creditorilor să impună, ca o clauză în actul de concordat, obligațiunea ca, în timpul executării concordatului, să funcționeze o asemenea delegațiune a creditorilor, sau un lichidator când este vorba de un concordat de lichidare, ceia ce rezultă explicit și din desbaterile parlamentare.

Nu se poate însă înscri o asemenea dispozițiune în lege, având ca caracter obligator, întrucât pot fi deseori situațiuni când comerciantul merită toată încrederea, iar pe de altă parte activitatea și creditul său renăscându-se nu pot fi stingherite printr'un asemenea control care în fapt devine de cele mai multe ori vexatoriu întrucât fiecare membru din comisiune este animat de dorința de a-și salva mai întâi interesele sale și apoi pe ale celorlalți.

* * *

O altă chestiune mărunță printre altele, însă cu importante efecte practice, este și aceea de a se ști dacă după respingerea cererii de concordat, fără faliment, fie la admiterea în principiu, fie la omologare, comerciantul făcând apel conform art. 5 sau 37, acesta beneficiază ipso jure de efectele suspensive prevăzute de art. 14 și 40, întru cât în fapt s'au dovedit cazuri când comerciantul, căruia i s'a respins cererea de concordat, a declarat apel conform legii și lăsându-l în nelucrare—neplătind citațiile, etc.—se prevalează totuși de dispozițiunile acelor texte pe motiv că hotărârea tribunalului nu a rămas încă definitivă.

Or, pe lângă faptul că termenile de 15 zile de apel prevăzute de art. 5 și 37 sunt excesiv de lungi, 3 zile fiind suficient pentru simpla declarare a unui apel—legea în alte cazuri mai grave prevede termene chiar mai scurte—credem că ar fi util să se reglementeze în mod strict această chestiune procedurală în sensul ca apelul să nu poată fi declarat fără depunerea taxelor de procedură—fie de către comerciant, fie de către creditorii oponenți cari fac apel conform art. 38—sau, în caz de respingerea omologării, ca procedura să se facă și la Curte din

oficiu în contul sumei prevăzute de art. 7 lit. c. și de urgență.

Soluțiunea preconizată de unii ca prin efectul respingerii de concordat, fie la admiterea în principiu, fie la omologare, să înceteze de drept beneficiul suspensiv prevăzut de art. 14 și 40 ni se pare nepotrivită de oare câte, în ipoteza respingerii omologării, ar trebui să înceteze și funcțiunile judecătorului delegat, fapt ceia ce ar complica situațiunea în cazul când Curtea ar admite apelul comerciantului; iar în ce privește ipoteza respingerii admiterii în principiu, dacă se va modifica legea în sensul ca efectele suspensive să înceapă a curge numai de la data admiterii în principiu, problema nici nu se mai pune în această primă fază. Ea s'ar pune însă în aceiași termeni în cealaltă ipoteză când admitându-se sistemul legii germane, cererea de concordat preventiv a fost *ab initio* însoțită de adeziunea înscrisă a majorității absolute a creditorilor, ipoteză în care este firesc să se mențină efectele suspensive prevăzute de art. 14 și 40, dar să se constrângă accelerarea procedurii apelului.

C.—Faza de executare

După ce Tribunalul—sau Curtea— a admis concordatul și l-a omologat, prezumțiunea este, în primul rând, că debitorul a meritat beneficiul acestei instituțiuni și că există, din punct de vedere patrimonial, siguranța executării clauzelor concordate. Prin urmare, principial, nu este logic ca legea să dispună ca o regulă obligatorie supravegherea comerciantului de către o comisiune de creditorii, control care i-ar stingheri tocmai creditul comercial pe care urmează să-și reclădească fie comerțul fie industria sa.

Cu toate acestea, este bine să se prevadă în lege ca o regulă excepțională, deși nu este necesară, deoarece actuala lege permite acest lucru, dar: *utile per inutile non vitiatur*, că atât majoritatea legală a creditorilor cât și tribunalul, ca protector al minorității creditorilor, în instanța de omologare, sunt în drept să impună, ca o condițiune a concordatului, o delegațiune de maximum 3 creditorii cari să supravegheze comerțul debitorului în această ultimă fază. Repetând cuvintele d-lui Gr. Junian, Ministrul Justiției, din desbaterile de la Senat, „este mai bine ca legea să fie *inutil lămuritoare* decât *insuficient clară*”.

Dar aceasta este, de sigur, o chestiune care se tranșează în cea de a doua fază examinată mai sus, asupra căreia este inutil de a mai insista aci.

În ce privește însă această a treia fază, judicios reglementată prin actuala lege din 10 Iulie 1929, avem de făcut doar două observațiuni importante.

a). Potrivit art. 42 al. final sentința de omologare concordatului preventiv constituie titlu executor pentru creanța fiecărui creditor. Prin acest text s'a curmat deci contraversa ivită în doctrina și ju-

risprudența italiană dacă într'adevăr o astfel de sentință poate sau nu produce efectele unui titlu executor (v. *Bolaffio Del concordato preventivo*, nr. 65 bis. în vol. IX din codice di commercio commentato, ed. V Torinese, p. 1010 și urm.).

Dar problema care se va pune în curând, cu importante consecințe practice, va fi aceea de a se ști dacă efectul de titlu executor al hotărârii de omologare, recte al actului de concordat, va produce în același timp și *autoritate de lucru judecat* în privința creanțelor verificate. Or, în ce privește procesele verbale de verificarea creanțelor la faliment, există controversă în jurisprudență dacă acestea produc sau nu autoritate de lucru judecat (v. în sens negativ Cas. III, 16 April 1914. Bul. p. 1403; *contra*, adică în sens afirmativ, Cas. II, 27 Mai 1903, Bul. p. 709).

Controversa va trebui însă neaparat lămurită în sens negativ — afară de o judecată contencioasă pe cale de contestațiune — într-un câț prin simpla înscrisiere, fără discuțiune, a unei creanțe la masa falimentului cu ocazia verificării creanțelor nu se tranșează definitiv *raportul juridic* dintre părți și nu se ridică deci dreptul judecătorului sindic, sau ulterior fostului falit, de a discuta în drept și în fapt existența creanței astfel înscrisă. Iar aceiași soluțiune se impune a fortiori și în materie de concordat preventiv mai ales că în această materie, *necessitate impellente*, debitorul este obligat de multe ori să nu conteste pe un creditor *aparent* votând afirmativ spre a nu-și deplasa majoritatea necesară în defavoarea sa.

De aceea noi conchidem că ar trebui să se lămurască în lege această problemă în sensul că într'adevăr hotărârea de omologare constituie titlu executor, întocmai ca și actele autentice, conform legii autentificării actelor, fără a produce însă și autoritate de lucru judecat, afară de verificarea contencioasă, astfel încât debitorul, pe cale de contestațiune, să poată restabili adevărata situațiune a datoriei sale. Și să nu se răspundă că se periclitează interesele creditorilor de oarece faptul că actul de concordat are putere de titlu executor este încăun avantaj destul de important în favoarea creditorilor cari au economisit astfel timpul și spesele unui proces în valorificarea drepturilor lor. (v. și *Stelian Ionescu*, op. cit. p. 139, nr. 8).

b) Din dispozițiunea art. 42 al. final rezultă deci fără îndoială, că, în caz de neexecutarea obligațiilor concordatate, creditorul poate urmări silit pe debitor, în virtutea titlului executor al hotărârii de omologare, pentru recuperarea drepturilor sale. În afară însă de această cale creditorul mai poate uza și de acțiunea prevăzută de art. 47 din legea asupra concordatului, preventiv care, în realitate, este o adevărată acțiune din *rezoluțiune* a actului de concordat pentru cauză de neîndeplinirea condițiilor stipulate prin concordat.

Dar, dacă aceste două căi sunt pe cât de logice

pe atât de utile, ele nu sunt totuși suficiente; legea ar mai trebui să prevadă încă o acțiune *revocatorie* pentru caz de fraudă sau înstrăinare dolosivă *posterioare* hotărârii de omologare.

Intr'adevăr, prin art. 46 se prevede o acțiune în *anularea* concordatului și declararea comerciantului în stare de faliment, acțiune ce se poate introduce în termen de un an de la omologare, dacă creditorul reclamant dovedește că debitorul prin dol a exagerat pasivul sau a ascuns o parte din activ *cu ocazia încheerii concordatului*, fapte ce sunt sancționate *penalmente* și prin dispozițiunile art. 52 nr. 1 și 2. Dar dacă aceste dispozițiuni se referă incontestabil la perioada anterioară omologării (arg. art. 52 care prevede: „Va fi condamnat comerciantul care, *pentru a obține concordatul*: 1) a ascuns. etc.”) din cuprinsul legii de la 10 Iulie 1929 nu se constată existența nici unei dispozițiuni care, *în perioada de executare a concordatului*: 1) Să acorde creditorilor dreptul de a sesiza instanța respectivă cu o acțiune în revocarea concordatului și declararea comerciantului, nu pentru că nu și-a îndeplinit obligațiunile luate prin concordat, ceia ce ar face prematură acțiunea mai înainte de sosirea termenelor stipulate prin actul de concordat (art. 46), dar pentru că în această ultimă perioadă comerciantul a făcut înstrăinări dolosive cari ridică concordatului siguranța de a mai putea fi executat până la expirarea sa.

De aceea socotim că dispozițiunile art. 46—48 din actuala lege asupra concordatului preventiv vor trebui complete cu un nou text care, pe lângă cele două acțiuni consacrate de primele două texte: în *anulațiune* și *rezoluțiune*, să mai creșeze și o acțiune în *revocare*, pentru cauze dolosive ulterioare încheerii concordatului preventiv.

VI. — CONCLUZIUNE

Acestea sunt, în liniile lor generale, punctele de reformă pe cari ne permitem a le recomanda viitorului legiuitor.

Problema centrală rămâne însă aceea de a se ști cari sunt, dintre instituțiunile cunoscute, cele mai potrivite cu situațiunea noastră economică și socială pentru a preveni falimentul, căci, într'adevăr, ar fi încă și illogic ca în legislațiunea română să nu existe o atare instituțiune, lăsându-se economia națională pradă falimentului.

Or, fără a mai reveni asupra considerațiilor de mai sus, prin cari am demonstrat în ce consistă superioritatea concordatului preventiv asupra celorlalte instituțiuni preventive de faliment: moratoriul, lichidațiunea judiciară, și cesiunea de bunuri, este interesant de observat că, în Italia, — țară a cărei legislațiune comercială adoptând-o aproape în întregime la 1887 s'a potrivit minunat spiritului și vieții noastre economice și sociale, — după o experiență de mai bine de un sfert de secol, departe de a tinde spre desființare, dimpotrivă, prin recentul proiect

d'Amelio, care a servit de model și legiuitorului nostru dela 10 Iulie 1929, se menține vechea instituțiune a concordatului preventiv, înființată pentru întâia oară prin legea dela 24 Mai 1903 care a desființat totdeodată moratoriul. Iar prin *Relațiunea* care însoțește acest proiect (p. 207 și urm.) se critică sistemul adoptat de unele legiuiri, de altfel în număr foarte restrâns, cari prevăd ca mijloc preventiv de faliment numai o formă de lichidațiune falimentară atenuată, cum era de ex. partea II din ordonanța Austriacă dela 10 Decembrie 1914, sau cum este procedura lichidațiunii judiciare din Franța care în realitate este tot un faliment atenuat.

Pe de altă parte socotim că ar fi o adevărată pierdere de timp a mai insista aci asupra *inutilității* complet dovedite a moratoriului reglementat de codul nostru de comerț. De aceia credem că este locul a repeta aci susținerile Prof. Sorani în Camera italiană, relatorului legii de la 24 Mai 1903, că instituțiunea concordatului preventiv „interesează în cel mai înalt grad economia națională... În timp ce concordatul preventiv oferă toate avantajile moratoriului, evită toate viciile acestuia nefăcând de cât să reglementeze mai bine aranjamentul amiabil prin care, de obicei, se terminau moratoriile“ (v. *Moderna*, Manuale del curatore di fallimento, ed. IV, No. 918). Și se știe că aceste aranjamente așa zice „amicale“, pe lângă faptul că nu erau deloc amicale, ele nu ofereau nici o siguranță de executare și nici nu respectau principiul esențial al egalității tuturor creditorilor chirografari. Astfel că, în realitate, moratoriul nu constituia de cât „anti-camera“ falimentului.

Nu există, prin urmare, nici o rațiune care să legitimizeze campania de desființare pornită în contra instituțiunii concordatului preventiv, reglementată de aproape unanimitatea Statelor civilizate (cel mai recent exemplu edificator este legea germană din 5 Iulie 1927); dimpotrivă, detractorilor acestei instituțiuni este locul de a le aminti aci următoarele cuvinte, de înaltă autoritate, exprimate de Consiliul Federal elvețian în mesajul său cu privire la legea federală asupra urmăririlor pentru datorii și faliment: „Il faut que le citoyen gêné mais honnête puisse bénéficier du concordat sans être obligé de subir au préalable la saisie ou la faillite“ (v. C. Iäger Commentaire de la loi fédérale sur la poursuite pour dettes et la faillite, ed. Payot, vol. III, sub art. 293, No. 1, p. 73).

Iar în ce privește supremul argument: *discreditul* în străinătate, răspundem, pe lângă cele susținute supra în cap. III, că cea mai însemnată parte din creditele private externe consistă în participațiunea lor *direct sau indirect*, în întreprinderile noastre bancare de primul ordin astfel că, beneficiind, sub această formă, de aceiași rentabilitate anormală pe care a tras-o și capitalul mobilier indigen din exploatarea nevoilor comerțului și industriei naționale, capitalul

străin suportă și el actualmente consecințele inevitabile ale aceleiași legi economice: riscul inclus tocmai în această rentabilitate anormală. Și ne îndoiim dacă acestei legi inelucrabile poate fi sustrasă chiar și datoria publică.

Iată, deci, în concluziune, considerațiunile pentru cari susținem menținerea dar perfecționarea instituțiunii concordatului preventiv în legislațiunea română și recomandăm legiuitorului român, în această importantă materie, înțeleapta maximă romană: *in fraudem saevire, bonae fidei indulgere*.

STELIAN IONESCU
Doctor în drept
Judecător de Ședință Trib. Ilfov

RECENZIE

CODUL ADMINISTRATIV ADNOTAT de Prof. Paul Negulescu, Prof. Romul Boilă și Prof. Gh. Alexianu. *)

Noua legislație referitoare la organizarea administrativă centrală și locală, este înfățișată în publicațiunea arătată mai sus, cu adnotări interesante care ridică această lucrare dela obișnuitele publicațiuni însoțite de adnotări uzuale, la aceea a unei lucrări de necontestată valoare științifică. Astfel atât legea de organizare a Ministerelor cât și legea de organizare a Administrațiunii locale, pe lângă dezbaterile parlamentare și celelalte lucrări preparatorii, au fost însoțite de note și explicațiuni menite să deslușească diferitele texte, să arate îndrumări în aplicațiunea lor, să înlesnească o exactă interpretare a lor și să expună evoluțiunea întreagă a diferitelor instituțiuni și organe administrative în dreptul românesc și în dreptul comparat; în acest scop autorii au utilizat cele mai de seamă publicațiuni streine și române și au făcut interesante reproduceri și multiple trimeteri la aceste lucrări. Autorii au adus în deosebi interesante observațiuni personale la textele legilor adnotate, observațiuni cari au luat de foarte multe ori, și proporția și valoarea unor mari studii de drept public, cuprinzând obiecțiunile critice referitoare atât la formulele legii cât și la conținutul lor și îndreptăririle creațiunilor legii. Este necesar să adăugăm că în toate aceste note și explicațiuni, autorii au fost mereu preocupați de asigurarea unei bune și exacte interpretări a legilor de organizare administrativă, prevăzând și soluționând, eventualele discuțiuni și conflicte ce s'ar putea ivi în aplicarea lor. Vom căuta, în câteva rânduri, să evidențiam cu câteva cazuri doar, valoarea științifică a lucrării și valoarea practică a explicațiunilor; nu ne vom ocupa deci de *critica legilor adnotate*, ci de *critica adnotărilor*.

În ceia ce privește legea de organizare a Ministerelor, vom cită câteva interesante adnotări: a) Astfel sub art. 1, în nota no. 25 d-l Profesor Paul Negulescu, examinând atribuțiunile Regelui ca șef al puterii executive, cu prilejul nimirii și revocării ministrilor, critică redacțiunea textelor constituționale, arătând că între art. 39 din Constituție care spune că puterea executivă este încredințată Regelui care o exercită în modul regulat prin Constituție și art. 92 care spune o inexactitate, aceia că *guvernul exercită puterea executivă* în numele Regelui, există o gravă contradicție. Art. 1 al. III din legea de organizare a Ministerelor are tocmai menirea să înlătore această contradicție constituțională prin confirmarea principiului exact pus de art. 39 din Constituție;

b) În nota no. 2 de sub art. 3, d-l Profesor Paul Negulescu, formulează interesanta observație că formula jurământului

*) În depozit la „Curierul Judiciar“ un volum circa 800 pagini, elegant legat. Prețul 500 lei.

Regelui, astfel cum o arată art. 82 din Constituția noastră, înseamnă un anachronism. Într'adevăr constituantul dela 1923 a reprodus, în mod exact, formula jurământului arătată în art. 87 din vechea Constituțiune dela 1866, formulă potrivită numai pentru vremea redactării ei, când România se găsea în situațiunea unui Stat sub protectorat, pus sub suzeranitatea Turciei, dar nu astăzi când România este un Stat independent. Art. 5 din legea Ministerelor restabilește, pentru miniștri, adevărata formulă, aceștia jurând să *apere drepturile țării*, pe care ea le are față de alte State, indiferent de naționalități considerate ca o unitate internațională:

c) Sub art. 11, găsim bogate reproduceri și observațiuni doctrinale, referitoare la *baza legală* a creațiunii ministerelor, punându-se astfel capăt sistemului anarhic de până la acea dată. Textul, dealtmintelea, reproduce principiile constituționale:

d) Sub art. 28 și următorii găsim interesante note referitoare la organizarea Prezidenției Consiliului de Miniștri — un organ de coordonare administrativă, cu servicii și funcționari speciali. Un istoric al chestiunii în țara noastră, și cercetarea largă a problemei în dreptul comparat, însoțește acest capitol. Asemeni o examinare a atribuțiunilor administrative de coordonare, cari cad în sarcina acestui organ. Este interesant de observat că noua lege de organizare a ministerelor, în cadrul principiilor pactului fundamental, a conturat organizarea și a determinat atribuțiunile administrative ale celor 3 organe superioare: *Consiliul de Miniștri, Președintele Consiliului de Miniștri, Președința Consiliului de Miniștri*; evident că la acestea trebuie să adăugăm și importanța acordată lucrării de determinare a atribuțiunilor administrative ministeriale și mijlocului legal de crearea subsecretarilor de Stat, secretarilor generali și miniștrilor fără portofoliu. Nenumărate observațiuni ale autorilor însoțesc toate articolele care se ocupă cu aceste materii:

e) Remarcăm deasemeni notele și discuțiunile de sub art. 65 din lege, referitoare la raporturile dintre Ministerul de Justiție și Consiliul legislativ și de sub art. 64 care încredințează acestui ministru sarcina de a veghea la executarea hotărârilor judecătorești. Autorii, într'un interesant studiu, examinează problema executării hotărârilor judecătorești împotriva Statului, în doctrină și jurisprudența română și străină:

f) Sub art. 112 din lege, autorii examinează problema dacă dispozițiunea Consiliului de revizie permanent al armatei judecă în ultimă instanță toate hotărârile celorlalte tribunale militare, a desființat sau nu, dispozițiunea art. 74 din codul de justiție militară și dispozițiunile art. 26 și 31 lit. f din legea de organizare a Inaltei Curți, cari stabilesc cazurile în cari deciziunile Consiliului de revizie permanent al armatei pot fi atacate cu recurs la Inalta Curte. Autorii conchid că dreptul de recurs potrivit art. 74 din codul de justiție militară și 26 și 31 lit. f, din legea de organizare a Inaltei Curți au rămas în vigoare, cu toată dispozițiunea art. 112 din legea de organizare a Ministerelor:

g) În sfârșit relevăm notele de valoare practică de sub articolele tranzitorii ale legii, chemate să înlesnească aplicațiunea legii, într'un spirit exact.

Asemeni legea pentru organizarea administrațiunii locale este publicată cu adnotări a căror importanță științifică și valoare practică, o vom evidenția prin menționarea câtorva dintre ele: a) O foarte atentă examinare consacră autorii, problemei constituționalității legii administrațiunii locale. Astfel este cercetată problema constituționalității asociațiunii județene, consiliilor locale și consiliului central de revizuire. În ceea ce privește prima problemă autorii cred că asociațiunea județeană este o instituțiune perfect constituțională, pentru că Constituțiunea limitează numai numărul persoanelor juridice politico-teritoriale, cu drept de impunere, căci se poate concepe o persoană juridică politico-teritorială fără

drept de impunere față de locuitorii teritoriului, procurându-și mijloacele necesare din cotizațiuni, subvențiuni, etc. Asemeni autorii examinează problema constituționalității comisiunilor locale și comisiunii centrale de revizuire, opinând că ele sunt perfect constituționale cu atât mai mult cu cât împotriva deciziunilor acestei instanțe este locul la exercitarea unui recurs în fața instanțelor judecătorești, ceea ce înseamnă o categorică integrare a lor în ordinea juridicțională:

b) Într'o interesantă observațiune sub art. 340 d-l Prof. Paul Negulescu se ocupă de cazurile de nulitate și de anulabilitate ale actelor administrative, învederând faptul că legiuitorul consideră mai grave cazurile de nulitate de drept, decât cazurile de anulabilitate. Critică apoi lipsa de criteriu în stabilirea sancțiunilor arătând anomalia că pentru fapte de imoralitate mai mare, adică atunci când consilierul a luat parte la ședință și are un interes direct în chestiunea rezolvată, să se admită numai *anulabilitatea actului*, iar când nu a luat parte la ședință și el nu are decât un interes indirect să se declare *nulitate de drept*. Apoi dispozițiunea care declară nule de drept toate dispozițiunile contrarii ordinii și siguranței Statului, e așa de largă, așa de vagă încât într'înșă intră, sau pot intră, foarte multe delibărări privite în lumina intereselor politicianiste:

c) În nota de sub art. 342 d-l Profesor Paul Negulescu demonstrează, cu argumente puternice, bazele largi pe cari este așezat controlul exercitat de organele speciale prevăzute de noua lege a administrațiunii locale. Astfel spre deosebire de instanțele judecătorești cari nu pot judecă decât numai violările de drepturi, instanțele create prin lege, delegațiunea județeană, comitetele de revizuire locale, comitetul central de revizuire, pot examina simplele interese. Un particular se poate plânge că interesele sale, ca membru al unei comune sau județ, au fost lezate. Aceasta este o dispoziție de mare interes pentru cei administrați:

d) Prin nota de sub art. 345, d-l Prof. Paul Negulescu lămură ce trebuie să se înțeleagă prin dispozițiunea „părțile interesate” din aliniatul 7 care arată că în contra deciziunilor delegațiunilor județene părțile interesate au dreptul de apel la comitetul local de revizuire. D-sa opinează, că prin părțile interesate nu trebuie să se înțeleagă autoritățile de control prevăzute în art. 324 și 341, ci *autoritățile tutelate*, menționate în art. 341 și 345 sub literile a și b, adică satele, comunele, municipiile și județele. Această idee autorii o reiau în nota de sub art. 364.

e) În nota de sub art. 364, autorii examinează caracterul juridic al hotărârilor date de comisiunile locale sau centrale de revizuire. Au ele *caracterul unui act administrativ de autoritate sau sunt acte jurisdicționale?* Problema prezintă o mare importanță și soluțiunea apare cu atât mai grea cu cât textele legii sunt contradictorii și defectuos redactate.

Autorii conchid că ele sunt acte jurisdicționale și numai printr'o inadvertență legiuitorul a întrebuințat expresiunea de *recurs la Contenciosul administrativ*, în loc de a zice *recurs în Casație*, la secțiunea de contencios administrativ, împotriva unor atari acte. În acest sistem comitetul central este socotit în mod erarhic imediat după Curtea de Casație și deasupra Curților de apel. O asemenea interpretare, dată de autori, dispozițiunii art. 364, presupune neapărat o *altă organizare a Contenciosului administrativ*, decât aceea determinată de legea din 1925. Într'adevăr acest lucru rezultă neîndoelnic din dispozițiunea art. 530 a legii:

f) În sfârșit menționăm interesante note doctrinale și jurisprudențiale, referitoare la organizarea comunală, județeană și la asociațiunile județene: la dispozițiunile de tutelă jurisdicționalizată, la răspunderea administrațiunilor locale, la funcționarii județeni și comunali, ca să ne mărginim la cele mai de seamă contribuțiuni ale autorilor.

Am stăruit să desprind câteva exemple din lucrarea d-lor prof. Paul Negulescu, Romul Boilă și Gh. Alexianu, tocmai

în scopul de a dovedi valoarea științifică și importanța practică a lucrării, prezentată sub forma atât de modestă a unor *legi adnotate*.

Pentru cercetătorul științific lucrarea prezintă un material complet de documentare în materie de organizare administrativă, o sinteză a tuturor frământărilor ideologice în această chestiune, un istoric al evoluțiunii marilor instituții administrative și o critică obiectivă și științifică a realizărilor legiuitorului din 1929. Pentru profesionist și administrator, un îndreptar lămurit și precis, înfățișând totdeauna soluțiunile desprinse din riguroase interpretări ale textelor.

I. V. GRUIA

Docent de Drept Public la Universitatea
din București

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 17 Iunie, 1929

Președinta D-lui OSCAR NICOLESCU, Prim-preș.

Ion Schmidt cu Antonie Müller

Decizia No. 1537*)

Permis de export. Dacă transmiterea unui astfel de permis, constituie o convențiune valabilă.

Jurnalul consiliului de miniștri nr. 3577 publicat în Monitorul Oficial din 25 Noembrie 1929, precum și jurnalul nr. 4452 din 23 Noembrie 1921, nu prevăd nici o dispozițiune din care să rezulte că permisul pentru exportul rămătorilor — la data când în speță a avut loc transmiterea lui — 10 Februarie 1922 — ar fi un lucru în afară de comerț și că, transmiterea lui ar trebui privită ca o operațiune, prohibită de lege și contrară bunelor moravuri. Prin urmare, instanța de fond a judecat greșit atunci când a decis că reclamantul n'are acțiune în justiție pentru a-și valorifica pretențiunii derivate dintr'o tranzacțiune al cărei obiect este restituirea unei părți din prețul cu care s'a cumpărat un permis de export.

Curtea,

Ascultând cetirea raportului făcut în cauză de d-l consilier V. Sandor, pe d-l av. Gh. Rusu în dezvoltarea motivelor în lipsa intimatului și pe d-l procuror Macarovicu, în concluziuni pentru admiterea cererii de reviziune și

Deliberând,

Asupra cererii de reviziune făcută de reclamantul Ioan Schmidt în contra sentinței No. C I 692/10 din 1924 a Curții de apel din Timișoara dată în proces cu Antonie Müller.

Văzând motivele de casare în cuprinderea următoare:

„Atât instanța primă cât și a doua, prin aplicarea greșită a normelor materiale de drept, au constatat faptul, că pretențiunile din acțiune sunt contra bunelor moravuri și prin urmare nu pot beneficia de acțiunea judecătorească.

„Subsemnatul, prin simpla copie anexată la acțiune, și nu prin corespondență, ce ar putea fi controversată, am predat părâtului un permis pentru prelungirea, cu acea convențiune, ca la caz de nereușirea prelungirii să-mi restituie suma de 11.660 lei, dată de mine ca avans.

„Obiectul cauzei deci a fost prelungirea unui permis expirat pentru a cărei executare părâtul s'a obligat față de mine. Deoarece nu a putut satisface obligațiunei luate, este obligat a-mi restitui suma anticipată în sensul convențiunei.

„Intrucât vatămă oare o astfel de convențiune documentată

*) Dată după divergență.

și efectuarea ei bunele moravuri? Care lege oprește, ca cuiva să-i dau un mandat pentru executarea unei cauze ca aceea, ca la caz de nereușirea ei să fie obligat a-mi restitui sumele anticipate pentru acoperirea speselor? Viața de toate zilele ne pune față în față cu o sumedenie de mandate de astfel de natură, fără ca bunele moravuri să fie stărbite.

„Subsemnatul am avut un permis de export, de care nu m'am putut folosi în întregime, deoarece a expirat. Ca om dela sat, — în buna credință — predau acest permis părâtului, care illo tempore, era locuitor stabil în Timișoara și ca atare era versat în afaceri de export, că întrucât se poate, după cum dânsul a afirmat, să mi-l prelungească. Este oare acest fapt „turpis cauza“? În baza deciziunei ministeriale, referitoare la acest obiect, aveam tot dreptul la export, conform certificatului comunal anexat la actele de apel, mă ocup în permanență cu îngrășatul porcilor, am certificat industrial pentru comerțul de porci, prin urmare întrunesc toate condițiunile cerute.

„Onorata Curte de Apel, la interpretarea și condamnarea acestui mandat a făcut deduceri complet greșite.

„Obiectul acestei cauze nu a format nici scumpirea traiului, nici procurarea unor avantaje ilegale, nici comerțul din mână în mână, ci pur și simplu executarea unui mandat. Se știe că deciziunile ministeriale, când admiteau, când operau exportul, luau când un fel, când altfel de măsuri, de multe ori experții și nici vămile nu știau după cari norme să se ghideze, cari dispoziții sunt în vigoare și așa nu este de mirat, sau chiar a presupune „turpis cauza“ când în haosul împrejurărilor existente, am dat mandatul, care formează baza acțiunei și care nu era în contradicțiune cu nici o lege sau deciziune, cari ar căpi astfel de operațiuni.

„Probabil existența „turpis cauza“ i-a fost constatată la interpretarea acestui mandat, deci recursul de față este motivat“.

Având în vedere hotărârile instanțelor de fond, din care rezultă că Ioan Schmidt, a chemat în judecată pe Antonie Müller cerând să fie obligat a-i plăti suma de 11.600 lei.

Că tribunalul, a respins acțiunea constatând că orașul Timișoara a vândut părâtului un permis de export pentru 750 rămători și acesta, în ziua de 10 Februarie 1922, l-a vândut reclamantului cu 55 lei fiecare; că reclamantul a exportat 538 de rămători și între timp, expirând valabilitatea permisului, a convenit cu părâtul să obțină prelungirea lui, pentru a putea să exporte și cei 212 rămători rămași, iar în caz contrar, să-i plătească suma pretinsă; că, apoi, tribunalul arată că acțiunea așa cum a fost formulată și dezvoltată oral înaintea sa, are ca obiect restituirea unei părți din prețul cu care reclamantul a cumpărat un permis de export.

Că la data de 10 Februarie 1922, regimul legal al permiselor era cel reglementat prin jurnalul Consiliului de Miniștri No. 3577 din 23 Noembrie 1920, după care solicitatorii erau dator să facă dovada că au firma înscrisă; de unde tribunalul deduce, că permisele erau liberate în baza unor condițiuni personale solicitatorilor, din care cauză transmiterea lor altor persoane constituie o infracțiune la dispozițiunile legii, deci o tranzacțiune imorală, astfel că reclamantul nu are acțiune în justiție pentru a-și valorifica pretențiuni rezultate dintr'o atare tranzacțiune;

Că, făcându-se apel, Curtea din Timișoara confirmă hotărârile Tribunalului ale cărui motive le adoptă adăogând că obiectul convențiunii dintre părți nu este un lucru în comerț și, chiar dacă s'ar admite, că în trecut asemenea permise au putut fi transmisibile, însă, față cu dispozițiunile jurnalului No. 3577 din 1920 care asigură dobândirea permiselor de export numai în urma verificării condițiunilor personale solicitatorilor, urmează — zice Curtea — că transmiterea lor

din mână în mână, ar provoca înavuțiri fără muncă, contribuind și la scumpirea vieții, ceea ce înseamnă că aceste transacțiuni se întemeiază pe cauze prohibite de lege și contrare bunelor moravuri.

Având în vedere că reclamantul prin reviziune critică soluțiunea instanțelor de fond, pentru violarea normelor de drept material și formal, susținând în dezvoltarea motivelor de casare, că obligațiunea părâtului este perfect valabilă și că este inexact că ar fi contrară bunelor moravuri sau că s'ar întemeia pe o cauză ilicită, deoarece reclamantul întrunește toate condițiile pentru a avea dreptul să se folosească de un permis de export.

Considerând că într'adevăr prin jurnalul Consiliului de Miniștri No. 3577 din 25 Noembrie 1920, jurnal dat pe baza legii speciale pentru reglementarea exportului publicată în Monitorul Oficial cu aceeași dată, s'au luat o serie de măsuri cu privire la categoriile de mărfuri și produse ale țării, precum și la normele și condițiunile în care se va face exportul;

Considerând că, deși prin art. 7 al citatului jurnal se prevede că solicitatorii autorizațiilor de export, vor trebui să facă dovadă că au firmă înscrisă la tribunal, de aici însă, nu urmează că atari autorizațiuni sunt personale și de așa natură încât să excludă posibilitatea transmisibilității lor, căci dacă legiuitorul ar fi înțeles să le atribue acest caracter, ar fi spus-o în mod categoric, după cum a procedat mai târziu, când a declarat expres că autorizațiunile de export sunt strict personale neputând fi cedate nici în total, nici în parte, sub sancțiuni penale (jurnalul No. 756 din 2 Mai 1922).

Că, astfel fiind, și cum instanța de fond în speță, a judecat contrar celor menționate mai sus, urmează că ea a făcut o rea aplicațiune a jurnalului No. 3577 din 1920 adăogându-i printr'o eronată interpretare, dispozițiuni ce nu prevedea.

Considerând de altă parte, că argumentul Curții de că din cauza condițiunilor personale solicitatorilor, permisele de export sunt lucruri în afară de comerț, nu este exactă întrucât nici o dispoziție a jurnalului citat nu le atribuia acest caracter.

Considerând în fine, că și al doilea argument al Curții prin care se afirmă că transmiterea permiselor de export provoacă înavuțiri fără muncă și contribuie la scumpirea vieții astfel că transmiterea trebuie primită ca o operațiune prohibită de lege și contrară bunelor moravuri, este de asemenea nefondat, de oarece nu poate fi vorba de o convenție prohibită de lege și contrară bunelor moravuri atâta timp cât este constant că la acea epocă, exportul rămătorilor — conform jurnalului No. 4452 din 23 Noembrie 1921, publicat în Monitorul Oficial No. 193 din 27 Noembrie 1921 — era permis în baza unei autorizațiuni speciale și după satisfacerea consumului intern.

Că dar, pentru considerațiunile expuse, motivele de casare sunt fondate și cererea de reviziune câtă a se admite și a se trimite cauza înaintea aceleiași Curți de apel pentru a proceda la o nouă judecată.

Pentru aceste motive, Curtea, admite cererea de reviziune, etc.

CURTEA DE APPEL IAȘI, SECȚIA I

Audiența dela 12 Noembrie 1929

Președinția D-lui E. PETIT, Consilier

Deciziunea Comercială No. 57

Apel depus la tribunal insuficient timbrat. Înaintarea lui cu dosarul la Curte și repartizat la s. I. Declarațiunea lui de Curte ca inexistent.

După art. 57 din legea pentru accelerarea judecăților, dacă o cerere de apel netimbrată suficient se primește din eroare, partea interesată poate completa taxa timbrului cuvenită spre a i se da curs. Prin a contrario, deci, dacă unei asemenea cereri nu i s'a dat curs — adică deși primită nu i s'a fixat termen pentru judecata ei — urmează ca acest apel să fie considerat ca inexistent, neputând avea nici o influență asupra hotărârei primei instanțe.

Curtea,

Având în vedere apelul declarat de Zalman Avram în contra ordonanței No. 2640 din 24 Octombrie 1929 dată de d-l Prim-Președinte al acestei Curți de Apel.

Având în vedere susținerile apelantului, precum și lucrările din dosar, din care se constată următoarele: La 11 Octombrie 1929 M. Schwartz prin procurator, a depus la Trib. Iași s. III-a apelul ce a făcut în contra sentinței comerciale ale celui Tribunal No. 682 din 25 Septembrie 1929 dat în procesul reclamant de Zalman Avram, apel înaintat Curții de Apel, și repartizat la s. I-a; prin ordonanța No. 2641 din 24 Oct. 1929 d-l Prim-Președinte al Curții declară fără curs apelul făcut de M. Schwartz ca fiind insuficient timbrat numai cu 200 lei deoarece conform art. 9 al. 1 litera b, din legea timbrului și modificările ei, taxa timbrului apelului este de 396 lei. Zalman Avram cerând totuși fixarea unui termen de judecată cererea a fost respinsă prin ordonanța d-lui Prim-Președinte al Curții No. 2640 din 24 Oct. 1929 întrucât apelul este declarat fără curs.

Văzând că după art. 57 din legea pentru accelerarea judecăților dacă o cerere de apel netimbrată insuficient, se primește din eroare, partea interesată poate completa taxa de timbru cuvenită spre a se da curs. Că deci, prin a contrario, dacă unei asemenea cereri de apel nu i se dă curs — adică deși primită nu se fixează termen pentru judecata ei — urmează că apelul are a fi considerat ca inexistent, neputând avea deci nici o influență asupra hotărârii primei instanțe.

Că față de cele arătate, apelul lui Zalman Avram urmează a fi respins ca nefondat.

Pentru aceste motive redactate de d-l Consilier E. Petit, în numele legii respinge apelul făcut de Zalman Avram în contra ordonanței No. 2640 din 24 Octombrie 1929 dată de d-l Prim-Președinte al acestei Curți.

(ss) E. Petit, M. Possa, D. Apostolide.

Grefier, (ss) Tudor

NOTA. — Prin această deciziune a Curții de Apel Iași, s. I-a, confirmând ordonanța d-lui Prim Președinte al acestei Curți, se decide că în conformitate cu art. 57 din legea accelerării un apel insuficient timbrat se declară „fără curs“ în sensul că e considerat ca și cum n'ar fi existat sau cum se exprimă Curtea ca „neavând nici o influență asupra hotărârei primei instanțe“.

După interpretarea dată prin deciziunea de mai sus și prin ordonanțele repetate ale d-lui Prim Președinte, n'are nici o importanță dacă e o eroare din partea părții.

Tot ce interesează e eroarea magistratului. Dacă magistratul greșește — și lui acest lucru îi este permis și decizia presupune că legea prevede chiar această eroare — partea e salvată și ferită de această decădere adesea ireparabilă când e vorba de o cale de atac.

Dacă magistratul nu greșește și veghează ab initio la stricta interpretare a legii timbrului, dreptul părții e pierdut dacă a timbrat apelul cu câțiva lei mai puțin fie și dintr'o eroare oricât de explicabilă. Lăsăm la o parte ipoteza posibilă în fapt ca timbrul unei cereri rău lipit de ex. să se deslipească până ce cererea ajunge la rezolvat.

În fapt s'a și întâmplat de ex. ca un apel al unei biete femei în materie de pensie timbrat cu 390 lei în loc de 396 să fie declarat „fără curs“ îndată ce a ajuns pe masa d-lui Prim Președinte. Astfel apelul a fost considerat ca inexistent... fiindcă îi lipseau 6 lei.

Noroc că în acest caz partea a mai fost în termen să facă alt apel și din sărăcia ei a plătit bucuros timbrele și cheltuiala unui nou apel, fericită că termenul de apel nu expirase și a putut să prezinte un nou apel valabil adică timbrat cu 396 lei.

Despre o asemenea interpretare se poate spune „summa jus summa injuria“ și de aceea cred că trebuie să ne ferim de ea îndată ce o altă interpretare e posibilă.

De aceea socotim că expresiunea „cărora li se va fi dat curs din eroare“ se referă nu la eroarea magistratului, ci la eroarea părții care înregistrând apelul său a dat astfel curs actului său de procedură insuficient timbrat. În consecință termenul de judecată trebuie fixat și atunci partea poate satisface drepturile fiscolei prin plata taxelor și eventual a amenzii conform art. 57. Numai în cazul când instanța constată că la mijloc n'a fost o eroare, ci partea într'adins l'a prezentat netimbrat, apelul poate fi declarat nevalabil, refuzându-se completarea timbrului, sancționându-se astfel reaua credință, fraudarea voită a legii timbrului.

Această interpretare e singura echitabilă, rațională și singura de admis cât timp ea nu este exclusă de textul legii, trebuind să ne ferim de a da unui text de de lege o interpretare atât de nedreaptă și atât de contrarie spiritului întregii l. d. a. din 1929 din care acest text face două părți.

Toată legea din 1929 a avut doar acest fir călăuzitor de a nu admite decăderi și pierderi de drepturi pentru lipsuri formale și lipsuri de diligență apreciable. Aceasta e însăși explicațiunea și rațiunea de a fi a acestei legi. Cu această lozincă legiuitorul l. d. a. din 1929 a pornit lupta contra l. d. a. din 1925, preferându-se prelungirea proceselor și nenumărate amânări, numai ca partea să nu fie decăzută din dreptul său și din puțința de a-și dovedi dreptatea cauzei sale în fața judecătorilor. *Se poate deci admite că același legiuitor a voit ca lipsa unui leu la timbrarea unei acțiuni, sau — ce e mai grav — a unui apel să ducă la anularea acțiunii sau a apelului?* Să se închidă eventual definitiv accesul în justiție pentru împricinatul care a săvârșit o eroare în materie de timbru? Oricât partea s'ar oferi să înlănzească fiseul plătind o amendă și pedepsindu-se cu severitate pentru o eroare adesea atât de explicabilă în interpretarea unui text din legea timbrului să fie imposibil, fiindcă o asemenea greșală ar fi ireparabilă și pentru partea care a pierdut de ex. termenul de apel hotărârea primei instanțe să rămâe definitivă ca și cum n'ar fi fost apelată?

Bună credință, eroarea părții, ev. chiar faptul că cantumul timbrării ar fi controversat, n'au nici o importanță, numai eroarea magistratului e permisă și numai dela ea se poate aștepta salvarea dreptății, dând puțință părții ca la primul termen de înfățișare să depue diferența de timbru sau chiar să mai amâne ca să plătească în urmă taxa și amenda întreită.

E posibil de admis un asemenea criteriu legal care face ca valabilitatea unei cereri să depindă de... eroarea magistratului?

Acelaș apel repartizat aiurea devenea un apel valabil prin eroarea unui magistrat mai puțin atent la aplicarea legii timbrului sau poate într'adins mai puțin vigilent pentru ca eroarea salvatoare să aibă și partea să-și poată completa timbrul, ca să aibă parte de judecată.

Deci norocul decide asupra valabilității apelului și *contrar de ceace e firesc ca atenția și știința magistratului să salveze dreptatea, aci ele sunt o nenorocire și dreptatea poate fi salvată numai prin eroarea, putem zice sfânta eroare a magistratului.*

Această interpretare contrazice și evoluția diferitelor dispozițiuni de lege în materie de timbrarea actelor de procedură. Astfel, chiar în art. 26 și 27 din l. t. din 1900, 1906 și 1920 găsim această noțiune de eroarea părții ca un criteriu legal și echitabil pentru cari acte de procedură insuficient timbrate se permite completarea timbrului la termen („dacă din eroare vreuna din cererile prevăzute... se va fi făcut...“) Fiindcă art. 26 din l. t. din 1900 și 1906 identic cu art. 27 din l. t. din 1920 se refereau numai la taxele speciale și fiindcă art. 50 din l. t. din 1900 și 52 din l. t. din 1906 ca și art. 49 din l. t. 1920 cuprindeau dispozițiunea că „toate actele de procedură care nu vor purta timbrul (și taxele speciale adăuga legea din 1900) cerut de lege vor fi considerate ca fără ființă“ și deci urma ca apelurile insuficient timbrate din punctul de vedere al timbrului fix erau izbite de o nulitate absolută și ireparabilă, legea timbrului din 1906 prin art. 52 a prevăzut că la opozițiuni, apeluri, recursuri, timbrul se poate completa, fără a distinge, deci atât timbrul fix cât și taxa specială, pe când la acțiuni numai lipsa taxei speciale se putea completa conform art. 26 și 27. E adevărat că art. 52 al legii din 1906 reprodușă apoi în art. 49 din l. din 1920 prevedeau restricția „care vor fi fost permise din eroare de judecător“, așa că puțința de completare a unui apel insuficient timbrat din punct de vedere al timbrului fix depindea de eroarea judecătorului la primirea apelului (pentru taxele speciale mai importante interesa numai eroarea părții conform art. 26 și 27) dar cu toată această distincțiune injustă și neexplicabilă, textul legii reprezenta totuși un progres față de situația anterioară când apelurile insuficient timbrate în ce privește timbrul fix erau nule în toate cazurile.

Aci textele vorbeau clar de eroarea judecătorului așa că nu era posibilă o altă interpretare ceea ce nu e cazul cu art. 57. Aci o interpretare rațională și logică stabilind ca criteriu eroarea părții și nu eroarea magistratului e posibilă fiindcă textul art. 57 oricât de imperfect e redactat nu exclude această interpretare cum era cazul cu redactarea art. 49 și 52 care constituia o excepție aplicabilă numai pentru timbrul fix de mică însemnătate. În genere toate legile de timbru din 1900, 1906 și 1920 prevedeau ca criteriu general distinctiv — eroarea părții, precum e logic și drept. În realitate nici nu știm că art. 49 din l. t. din 1920, recte 52 din l. t. din 1906, să fi găsit vreodată aplicare și un apel să fi fost anulat sau declarat ca inexistent de judecător în momentul primirii, suprimându-se de plano dreptul părții de a se judeca fiindcă a greșit la timbrarea apelului. De aceea putem spune că această restricțiune a rămas literă moartă și principiul, criteriul general a rămas acel din art. 26—27, adică eroarea părții. Vezi în acest senz dec. C. Cas., S. I-a și a Inaltei Curți de Casație în Secțiuni Unite mai jos citată permîțând și completarea timbrului fix la apeluri sub regimul art. 26 și 50 al legii din 1900 care nu prevedea această ipoteză.

Legea de accel. din 1925 prin art. 55 și apoi l. t. din 1927 prin art. 42 fac un mare pas înainte și constituie un progres real pentru ideea de justiție prin admiterea în genere de a se completa actele de procedură insuficient timbrate, indiferent dacă a fost sau

nu o eroare la mijloc, evitând astfel decăderi din drepturi pe motiv de insuficiență timbrare și înlăturând aprecierea iluzorie și adesea imposibilă sau arbitrară a judecătorului asupra chestiunii dacă taxarea insuficientă se datorește sau nu unei erori, mai ales când actul de procedură este făcut de avocați.

Legea de accelerare din 1929 s'a ferit de decăderi pe cât i-a fost posibil și pe această bază a justificat necesitatea abrogării legii Mârzescu, așa că nu se poate concepe că a voit să creeze decăderi în materie de timbru, ci că în conformitate cu tendința fiscală de sancționare a celor ce caută să fraudeze fiscul a reinviat dispoziția din art. 26 și 27 din vechile legi de timbru, părăsind distincțiunea între timbrul fix și timbrul proporțional (așa cum hotărâse jurisprudența mai sus citată) și permițând complectarea în toate cazurile dar numai cu condiția ca partea să fi dat curs acțiunii sau apelului din eroare. Partea dă curs actului său prin înregistrarea lui la instanța judecătorească și în acel moment se judecă dacă a fost de bună sau rea credință, dacă a știut că prezintă un act insuficient-timbrat sau a fost în eroare.

Soluțiunea ar fi aceeași preconizată de noi dacă socotim că prin înregistrarea apelului i s'a și dat curs de primul reprezentant al autorității de primul funcționar cu care această cerere s'a întâlnit deci „li se vor fi dat curs“ să fie egal cu înregistrarea în condica autorității, deoarece textul actual numai cuprinde cuvintele „vor fi fost primite de judecător“ precum se exprima precis l. t. din 1906 și 1920 prin art. 52 și 49 aplicabile la timbrul fix și prevăzând expres că se referă la primirea actului de judecător.

Această interpretare a Curții de Apel Iași, are însă darul să prezinte o critică vie a chipului cum s'a legiferat în 1929. Când legea Mârzescu atât de mult criticată prin formalismul ei sever avea la dispoziție art. 55, un text clar, echitabil și ocrotitor pentru drepturile fiscului fără a lovi în mod sălbatic în drepturile imprișinaților pentru erori în timbrarea acțiunilor sau apelurilor, când legiuitorul l. t. din 1927 care se preocupă exclusiv de interesele fiscului a preluat această dispozițiune în art. 42 l. t. legiuitorul din 1929 în dorința de a inova cu orice preț a înlăturat aceste texte clare și echitabile și a redactat art. 57 de așa manieră încât să se ajungă la rezultate ca acele semnalate prin decizia adnotată care prezintă critica cea mai necruțătoare a l. d. a. din 1929.

Cred deci că aveam dreptate când în Curierul Judiciar No. 32 din 1929, examinând dispozițiunile l. d. a. denumeam art. 57 ca cea mai nenorocită dispoziție a acestei legi, preocupându-mă atunci numai de efectele acestui text în chestia actelor depuse de o parte în instanță și care duc la suspendarea judecății, critică la care se adăogă azi decizia Curții în ce privește declararea „fără curs“ a acțiunilor și apelurilor insuficient timbrate.

Repet deci că oricare va fi legea d. a. care va fi pustrată, cea din 1925 sau cea din 1929, textul art. 57 trebuie înlocuit fără întârziere prin dispozițiunile art. 55 și 56 din l. d. a. Mârzescu. Juriștii care se interesează de bunul mers al justiției nu trebuie să întârzie o clipă spre a contribui la aducerea acestei modificări, fiind că fiecare zi de întârziere aduce o mare perturbare — în distribuirea dreptății și sporește nedreptățile pe care desigur legiuitorul din 1929 le-a voit și prevăzut mai puțin ca oricare altul.

Cu titlu de jurisprudență complectând lacunele l. t. într'un spirit de echitate și care poate servi instanțelor

judecătorești ca pildă de interpretare în situațiuni asemănătoare citez dec. Inaltei Curți de Casație, s. I-a confirmată prin dec. In. C. Cas. din 17 Ianuarie 1913 dată în Secțiuni Unite, permițând complectarea timbrului la un apel și în ce privește timbrul fix deși speța se referea la legea timbrului din 1900 care nu prevedea posibilitatea de complectare decât pentru taxa specială, iar art. 50 prevedea că „toate actele de procedură insuficient timbrate vor fi socotite ca fără ființă“.

Sub regimul acestei legi instanțele de fond interpretând art. 20 și 50 așa cum erau redactate refuzaseră părții dreptul de a complectă timbrul fix al unui apel scris pe hârtie liberă (partea era pe cale să obție un act de pauperitate și credea că are dreptul să introducă apelul complet netimbrat chiar și în ce privește timbrul fix). Inalta Curte de Casație s. I-a casând sentința Trib. Ilfov precum și Inalta Curte de Cas. s. U. casând sentința Trib. Vlașca ca instanță de trimitere *decidă că art. 26 deși prevede puțința de complectare numai pentru taxele speciale, ar cupinde în realitate o dispozițiune generală de principiu permițând complectarea timbrului în toate cazurile de timbrare insuficientă „neexistând nici o rațiune de a se distinge între timbrul fix și taxele speciale“.*

Iată considerentele acestei importante decizii.

„Considerând că tot ceace a voit legiuitorul edictând art. 26 din legea timbrului, a fost ca actul făcut fără timbru sau cu timbru insuficient sau fără plata taxei speciale să nu poată fi declarat valabil decât în urma plăței valorii întreită a timbrului și a taxei la care era supus actul;

Considerând că intrucât prin plata întreitii a valorii timbrului fix cum se ojerise la instanța de fond recurentul să o facă, interesele fiscului fiind ocrotite, nu există nici o rațiune de a se distinge între timbrul fix și taxele speciale; aplicându-se art. 26 numai pentru taxele speciale iar nu și pentru timbrul fix și de a se crea astfel o decădere absolută de drepturi în cazul când timbrul fix n'a fost întrebuițat chiar dela facerea cererii;

Considerând de asemenea că legiuitorul neprecizând anume cazuri de eroare din citatul art. 26 dispozițiunea de a se valida cererea netimbrată prin valoarea întreită a timbrului fix sau a taxei speciale, urmează a se aplica în toate cazurile în care cererile ar fi făcute fără timbru sau cu timbru insuficient sau fără plata taxei speciale“.

Astfel cea mai înaltă instanță judecătorească forțând poate interpretarea art. 26 al 1 t. din 1900 a contribuit la perfecționarea legii și a întărit ideea supremă de dreptate prin interpretarea dată de art. 26 că ar cuprinde un principiu cu aplicarea generală pentru toate cazurile de timbrare insuficientă deși textul vorbea numai de taxele speciale, arătând în ce măsură drepturile fiscului trebuie ocrotite spre a nu transforma dispozițiunea legii într'o eroare inutilă, păgubitoare poate și pentru fisc, dar în orice caz distrugătoare pentru noțiunea de dreptate.

M. VEILER
Avocat, Iași

SUB TIPAR:

— Va apare la 10 Februarie vol. X BIBLIOTECA MARI-LOR PROCESE, cuprinzând: senzaționalul proces al D-nei Arabella Armășescu, cu actele judiciare mai importante și toate pledoariile avocaților care au pledat în acest proces și rechizitoriul D-lui Procuror general Gică Ionescu.